

STUDENTS

AKADEMISKĀS DZĪVES LAIKRAKSTS

IZNĀK 2 REIZES
MĒNESI

NUMURS MAKSA
20 SANT.

Redakcija un kantoris

Rīga, Meierovica b. № 11, dzv. 15. (Leeja no Valdemāra ielas). Tālr. 32636. Runas stundas:
svētdienas no 11—12, pirmdiens no 18—19.

K. Branta un K. Upeslejas nodibināts 1922. gada.

Pasta adrese: Rīga, Pasta kaste № 70. Pasta tek. rēķ.: 424. Gada abonem.: 1. s. 3.—
Sludinājumu maksa: priekšpusē 90 sant., tekstā 60 sant., sludin. daļā 20 sant., par
pētījindīpu + 5% sludināj. nodoklis.

№ 178.

Piektdien, 24. aprīlī 1931.

IX. ak. g.

Prof. K. Kundziņš.

„Augstākās izglītības“ neseji.

Mācības gads tuvojas beigām. Vai gan būtu par daudz prasīts, sakarā ar to veltīt dažas isas pārdomas jautājumam, kas sasniegts studiju laikā, „augstākās izglītības“ gaitās, it sevišķi pēdējā darba posmā?

Domāju, ka nemaldišos, apgalvodams, ka bieži, joti bieži students savus saņegumus mēdz mērt ar tīri atreju, formālu vai kvantitatīvu mērāklu: cik nolikts pārbaudījumu, cik dabūts ie-skaitījumu, izpildīts mijinimumu. Tā spriest ir cilvēciski. Tomēr, vai tāds lai būtu jau galīgais vērtējums? Vai svarīgāks par kvantitatīvo lai nebūtu kvalitatīvais viedoklis: cik dzīļas un nopietnas zināšanas iegūtas, kā strādāts, ar kādu izpratni un interesu, ar kādu sirsnību?

Studiju laiks iekrit cilvēka nopietnākā veidošanās, dzives vērtību un mērķu noskaidrošanas, sevis atrašanas laikā. Mūsu ūniversitātes satversmes pirms pānts dzīļā sakarībā ar šo apstākli deklarē, ka ūniversitātes uzdevums dot Latvijai darbiniekus ar augstāko izglītību. Attiecinos izglītības jēdzienu šīni gadījumā galvenā kārtā uz zinātnes sfairu, tas nozīmētu, ka vismaz vienā gara dzives vai kultūrlās darbibas laukā zinātnes māceklim jāiegūst spēja orientēties cilvēces augstākajos, pēdējos saņiegumos, lai viņš ar zināmu pašlepnumu varētu sacīt: še, savā novadā, vismaiz, es kautko zinu un kaut ko varu! Bet katram būs skaidrs, ka tas nav iespējams, ie-jemot pret studijām vēsu, vienaldzigu, vairāk vai mazāk indiferentu stāvokli. Bez tam jaunatnei pēc savas būtības nav indifferenta. Viņai no dabas dota karsta sirds, viņas raksturā — vismaz vienai lietai pieķerties ar visu sirdi. Tāpēc it dabīgi no ista augstskolas studenta varam gaidīt, ka viņš jau pirmajos studiju gados blakus daudziem „nepieciešamiem“ priekšmetiem, kas viņu atstāj vairāk vai mazāk vēsu, atrod to darbības vai studiju novirzienu, kas viņam spēj dot lielāku gandarijumu, kas atbilst viņa patiesām tieksmēm un interesēm, dārta viņu priecīgu un laimi tīgu. Taču dzīve katrai aicina sasniegt zināmu kalngalu un lūk, rast ceļu uz šo kalngalu, nojaust, kaut iztālēm, savas dzīves uzdevumu un mērķi, vai tas lai nebūtu ciešīgs augstskolā pavadīto gadu ieguvums? Bet pie šī augstskolas uzdevuma pieder vēl kas cits: „gatavot Latvijai darbiniekus ar augstāko izglītību“. Tikai samērā nedaudz starp studentiem būs tādi, kas aicināti risināt zinātnes vai kultūras problēmas tīri teorētiski abstraktā veidā, visas cilvēces dzīves mērogā. Nospiedošais vairums varēs sevi piepildīt, gūt augstāko gandarijumu un prieku, vienīgi kālpot ar savām, kaut arī nepilnīgām zināšanām un spējām, tam, kas viņiem miljāks par visu. Uz Kr. Valdemāra pieminekļa granita rakstīti apm. šārdi vārdi: „Jūs, kas esat pie gaismas un labklājības tikuši, sniedziet, jel sniedziet roku saviem brāļiem, kas vēl mit tumsā.“ Tā ir visai dzīja, bet bieži aizmirsta patiesība, ka dzīves pilnību nav iespējams iegūt vienīgi jemot, bet daloties ar citiem, atdodot, kalpojot. Gudrais, izglītītās, apgaismotās viegli var kļūt neauglīgs, tukšs savā bagātībā, ja viņam nav, kam dot. Mūs visus daba nostādījusi tā, ka par šādu trākumu mums vēl nav ko sūdzēties. Cik daudz vēl mūsu Latvijā materiāla un garīga posta, garīgā tumsā slīkstošu novadu, mazkojuši stūrišu, „brāļu“, kam palīdzības vajaga! Mums savs dzīves uzdevums jāpiepilda savas tautas, dzimtenes, valsts

dzīves rāmjos. Tāpēc arī studijā gados, strādājot pie savas personības izkopšanas, mēs nedrikstam palikt vienaldzīgi pret šiem nācionaliem un sociāliem uzdevumiem. Tie palīdz uzturēt un atjaunot mums tik vajadzīgo tautas kopībasgaru. Pretēji valdošam virzienam tāpēc mums jātur sev acu priekšā atzina, ka mūsu dēli un meitas ar „augstāko“ izglītību pirmā kārtā aicināti kultivēt nevis kundzības un separatisma, bet kopības un kalpošanas garu.

Sie augstskolas „studiju gadu“ jeb „augstākās izglītības“ uzdevumi nav veicami vienīgi klausitavās, laboratorijās un sēmināros. Te jānāk palīgā pašai jaunatnei ar savu dzīvi, kas norit organizācijās un pašdarbībā. Vai studentu dzīves trādījicas pie mums sākušas attīstīties tādā virzienā? Vai sādi izprastai „augstākās izglītības“ idejai esam tuvojušies šīni mācības gadā, kas pašlaik iet pretim savam noslēgumam? — Tā lai jautājam, noslēdot šīni sēmestrī atkāl svarīgu darba posmu.

V. Dovillas.

Mažojo Lietuvą Draugijas loceklis.

Baltijas cilvēki.

(Speciālraksts no Kauņas).

„Ich liebe die, welche nicht zu leben wissen, es sei denn als Untergehende, denn sie sind die Hinübergehenden.“

Nīčše.

Tautu dzīvei ir līdzība ar dabas norisēm. Tās lēni un neatvairāmi izceļas, nereti mūs pārsteigdamas. Tās izceļas, kad to nākšana ir vajadzīga. Tā lec saule, tā nāk pavasarī, tā aizplūst ūdeni jūrās. Tā neatvairāmas un pārsteidošas ir tautu dzījas pēc brīvības, pēc vienības.

Kas zina visus neredzamos paveidienus, kuri starp Latviju un Lietuvu saistīs un — domas, kas pēdējos gados starp Rīgu un Kauņu šurp un turp lido. Tās meklē viena otru: atlaudamās sevi nest uz veseliem un stipriem jaunatnes spāniem.

Mūsu tautu atbrivošanās ir tikai daļa no lēnas atdzimtas, no smaga lāsta, kurā mūs varens burvis turēja. Kā no tumša cietuma nāca mūsu atbrivošanās, kā sienas ielauza stiprs varonis. Mēs iznācam ārā, kur ska-

nēja plašā un jautrā pavasaļa saule. Pasaule tad šķita mums pārveidojusies. Vēl skati slika pagātnē, — mūsu ciešanu laikā, — un sajutām spējus gaivu un nopūtu strāvojumus. Koku pakājē mirdzēja zālē zvīloša pērļu rota, ko gaļājā naktī daudzas acis bija raudājušas.

Un tagad — vai var rasties šaubas par mūsu paaudzes uzdevumiem? To reiz, kad sauciens pēc brīvības šalca pār visu zemi, tad jaunās dzīves atspidums skāra visnabadzīgākās būdības. Bet tagad — vai nav viņš nobālejis pelēkās ikdienas rūpēs un vajadzībās? Metisim skatus uz mūsu intelligenci un tautas masām — uz to attiecībām. Pretešķības šķiet lielakas kā jebkad. Tās mīkstināt un izlīdzināt ir sevišķi smags uzdevums, kas mums priekšā stāv. Plašās laucinieku un trūcīgo pilsētu iedzīvotāju aprindas, liktenim par spiti, daudz nācionalo ipatnību saglabājušas — uz kā mēs varam būt lepni. Simtu gadu ciešanas un trūkumis dziļi izvagojis viņu sejas. Daudz smagu nastu viņi nesuši. Mūsu brīvībai! Mūsu valstīm! Mūsu kultūrai! Tagad viņi ir noguruši. Šaubas un neticība zogas viņu skumjos skatos, kur nav neviena gaīšķa ideāla. Līdzšinējie ideāli visi sasniegti. Bet par sasniegto ideālu piepildīšanu, ar jaunās dzīves saturu, neviens nedomā. Un tas latvju un lietuvju akademiskās jaunatnes pienākums. Tas sagādās spēku, darbu un izturību, bet sevišķi — patiesu, sevis aizliedzošu milu, kas tautas acīm liks atmirdzēt jaunā ticībā uz sevi un citu cilvēku.

Vai mēs šo mērķi sasniegsim? Labi! Mēs gribam savas cilts cienīgi būt. Bet kāda nozīme katrai izdomātai pāsapziņai, ja gadu simtiem mūsu senči cīnījušies tikai par vienu tiesību, tiesību — dzīvot zem šīs saules un uz šīs zemes! Vai mums ir tiesība izdāvāt savu pašapziņu pa labi, vai pa kreisi, vai vienkārši — kādam sveštautītēm? Mēs esam tikai viena vieņīgā dzirkstiņa gaīšā uguns lokā, kas gadu simtiem uz mūsu tēvuzemes altārā degusi. To neaizmirstsim! Ipatnīga dzīve mums jāziedo tautas labā. Nav nozīmes diskutēt, kāds darbibas veids mums labāk piederētos. Katram jāautista savas spējas. Bet pats galvenais un svarīgākais ir gars, kādā mēs

kalpojam. Viņam jābūt pašaizliedzīgam. Pašaizliedzība nedrikst remdeņību sildīt. Viņam jārada brīva sacensība, kas ir patiesākā garantija gara brīvībai.

Bija vēls vakars. Lejā, apdzīvotā vietā šalca dzīves burzma. Cilvēki steidzās, skrēja, mētājās, sekodami savam darbam, savam apmierinājumam, savai steidzamībai. Katrs — kā varēdams! Bet daži, — tā bija jaunatne, — stāvēja savrup no lielās kādas un raudzījās augšup, zvaigžņotās debesis. Klusums debesis likās saplūstam ar klusumu viņu dvēselēs un mūžīgais zvaigžņu noslēpums — ar jauno sīru noslēpumu. Viņiem likās, ka izaugno savas apkārtnes un atrodas tur, kur burzmainais troksnis ir rimis, kur citu svarīgās lietas tiem palikušas mazas un niecīgas. Viņu krūtis cēlās, ieelpojot skaidro gaisu. Tie sadevās rokās un klusi, tikai zvaigznēm dzīrīdot, no viņu lūpām atskanēja saprašanās zvērasts. Tie bija baltieši! Tā bija latvju un lietuvju jaunatne!

Nācijas kultūra.

Atkal un atkal runās par tiem vārdiem, ko jūs lasāt virsrakstā un nekad nebūs pilnīgi izteiktas tās domas, kas rodas cilvēkā, kad viņš dzīrd šos vārdus. Arvien jauns ir šo vārdu satus un dzīļaka to vērtība un izpratne. Dzīrēdamās nācijas un tās kultūras vārdu, mēs aizejam savas tautas vidū, dzīrēdam mātes valodu, redzam savas dzimtenes ainavas un cilvēkus, mūs iepriecina mūsu dzimtenes mežu šalkas un tās ipatnējās melodijas, kas sandzimtenes arēs. Nācijas vidū individu spēj saprast tās kultūru un atdzīmt mākslā. Istu dēlu vadīs tās nācijas likenis, kurās tas audzis, kurās pagātnes grūtības un prieka brižus viņš redzējis un dzīrējis vēstures rakstos. Ists individu sapratis, ko stāsta viņa dzimtenes daba un aizgājušo senču rinda. Nepārtrauktā gadu un paaudžu rindā izveidojas nācionalā kultūra. To izprot vienas nācijas laudis. Viņi zina savas nācijas domu un ilgas, kas mit tautas dvēselē. Šīs ilgas un tautas dvēseles ipatnības jādzīrē mūsu intelligencei un nākošiem kultūras darbiniekiem. Tiem ir jāzina, kāda ir mūsu tautas pagātne, tagadne un kādas neizteiktas un nospiestas ilgas mit tautas dvēselē. Labi saprata mūsu tautas ilgas atmodas laikmeta darbinieki. Tie bija klusos lauku, zaļo mežu dēli tautas dziesmu audzināti, viņi saprata savas tautas nācionalo domu. Bet tagadnes darbiniekiem ir jāiet tautas trādījības, tās jāglabā un izkoptas jādod tālāk nākotnei. Mūsu kultūras darbiniekiem jāmeklē dainās latviešu tautas dvēsele un jāizkopē nācionalā kultūra. Daudz te darba mūsu studentiem un pārējai intelligencei. Viņi ir nācionalās kultūras radītāji un viņiem ir jāizveido nācīlā kultūrā.

Nācionalā kultūra katrai nācijai, katram cilvēkam ir jāglabā kā visas cilvēces svētums. Katram cilvēkam ir jādomā, ka viņš nedrikst iznīcināt kultūras vērtības un nācijas ipatnības, lai nerastos viņam pašam traucējums un ari ciemī.

Bet dzīv bieži redzam citu ainiu. Ir daudz latviešu, kas tālu no savas tautas kultūras un nācijas domas, kaut gan pārtiek no Latvijas. Tie ir augusi krievu, vācu kultūrā, tiem mīļas šīs nācijas un daudzreiz tie aiziet no savas tautas kultūras un tās nesapro. Tā ir zuduši un zūd daudzi nācijai, bet vēl jaunāk, ja tie strādā savas tautas vidū un viņu darbs ir svešs nācijas domai. Šīs apstāklis sarežģīt daudz tagadnes jautājumus. Mazo tautu vadījai baidās no

R. Pērle.

Plaukstošs bērziņš.

**Latvijas Universitātes kora
10 g. darbības
atceres koncerts,**

27. aprīli, 8. vakarā,
Konservatorijas zālē.

Biljetes iepriekš dabujamas Konservatorija.

ielajām tautām, viņi domā lielo tautu domu, bet nācija cieš, jo to izmanto individuālam interesēm: vadoji baidās kompromītēties lielu tautu vidū, domādam mazās tautas zaudē savu nozīmi, jo viņu nozīme slēpjās nacionālajās vērtībās. Veltīgi ir gaidīt internacionāli, kad visas tautas un cilvēki domās vienu domu, jo katram cilvēkam un tautai ir citāds liktenis lemts. Katras tautas vadoņiem un intelligencei ir jāpazīst savas tautas dzīsele un jāvalda tā, lai tautas dzīlākās vērtības izpaustos mākslā un zinātnē.

Sapnis vienmēr būs tautu saprāsnās, kamēr nebūs katra tauta pati sevi valdījusi ne tikai saimniecības un valsts dzīvē, bet vēl vairāk garā.

Maz nozīmes ir mazo tautu brunošanai un gatavošanai cīpai. Naidīgas īstai nacionālai kultūrai ir daudzās jaunatnes brunošanas grupas. Tās apdraud ne tikai nācijas, bet visas kultūras drošību. Maz gan cīpas laukā mazās tautas var gūt, bet kultūrai lielais tie var atstāt slavenas legendas. To pierādīja vēsture ar zemgaļiem, prūšiem un dāzu citām tautīnām. Lielās tautas lai risina legendas cīpu arēnās, bet mazās lai domā savas nācijas domu un garā aug lielas.

Nacionālo vērtību rādišanā un kultūras izprāšanā un vēidošana mazām tautām jāieliek savas spējas un tā ir viņu nācijas labākā drošība un lielākā garantija visu tautu brālibas idejai.

K. Kurcālts.

Latvijas gods — studenta gods.

Latvijas valstij nodibinoties, lielākā daļa vācu baronu bija vēl tanis domās un cerībās, ka mūsu valsts nepastāvēs ilgi. Vēl tagad arvienu nerimstas ārziņmēs dzīvojošās muižniecības sūdzības un akla nāda pilnie raksti Vācijas šovinistisko lielvācu laikrakstos un žurnālos. Arvien vēl mūsu senie „kungi” apzīmē mūsu agrāreformu par laupišanas aktu, Latvijas valsti par pārpratumu, kas ilgi neturpinātos.

Jaujus uzbrukumus Latvijas valstij un viņas godam nācās piedzīvot nesen atpakaļ, sakarā ar Latvijas likumdevējas iestādes — Saeimas nodomu, Māras bāznicu piešķirt latviju ev.-luterīcīgo draudžu lietāšanā un iipašumā. Pret to protestēja nevien ārziņmēs dzīvojošie vācu muižnieki, bet arī Latvijā atrodošās muižniecības atliekas. Latvis jem to, kas viņam piēnākas, latvis lemj taisnību, kurā vecām ēnām ir tikai ēnu svars.

Tomēr izrādās, ka mūsu „kungi” ar

Jānis Roze,

Stenografijs lektors L. ū.

Scripta manent.

Runātais vārds var izgaist. Ja daudz, to var atstāstīt. Tomēr atstāstījums mutes vārdiem ir kas joti nedrošs. Arī atmiņa mūs bieži pievii. Vienigi scripta manent, kas uzrakstīts paliek.

Savā dzejā „Gaismas ierocis” Vilis Olavs saka:

„Par ieroci lai top man čakla spalva,
Par ienaidniekiem — tumsib’s draugu
bars.”

Tomēr, ko mums pat šāda čakla spalva daudz līdz, kad mēs ar parasto burtu rakstu nespējam uzrakstīt visu, ko domājam paši, ko dzirdam no citu mutes. Cik daudz vērtīgu klusu domu, kadas noslēpumainas vēsmas dvestas, dažkārt vēlētumies fiksēt viņu rašanās acumirkli, tāpat kādu spilgtu izteicenu no runātāja mutes, kas tam iedots tādā pat ceļā. Bet lūkojot visu to uzrakstīt ar parasto rakstu, doma ātri sakropojas un zaudē daudz no savas pirmatnējibas, jo burtiem nav spārnu līdzi lidot, tie pārāk gausi.

Bet arī praktiskā darbā, kādam jāpieskaita arī lekciju klausīšanā un piezīmēšana auditorijās, būtu no svara, vienā laikā ar runu un domu sekot ar rakstu. Tomēr arī te archaiskais burtu raksts pat čaklākai spalvai izrādisies tik par puslidzekli.

Kā tas gan nāk, ka ar burtu rakstu nespējam sekot vārdam? Uz to mums atbild grafiskā un fonētiskā statistika, kas burtu rakstā nav ievērota savstarpējā izlīdzinājumā. Cilvēks izrunā minūtē 100 līdz 200 un pat 300 zilbju, skatoties pēc temperāmenta. Klusajām domām vēl čaklāki spārni. Bet burtu raksts — pēc daudzu gadu ilgas rakstīšana — spēj veikt 25—50 zilbju minūtē.

Tas rāda, ka burtu raksts ir mazākais 5 reiz neveicīgāks par runu. Viņš šādā savā nevarībā līdzinājas elektriskai stiepulei, kura būtu jālaiž cauri lielāka jauda, bet to nespēj, nav vajadzīga tilpuma. Kas vainojams rakstā?

Latviju nevar samierināties. Ja arī to varētu saprast, tad piedot — nekādā ziņā. Tikai vislielāko izbrīnu radīja vācu jaunatnes stāvoklis šini lietā, vācu studējošās jaunatnes i ī ja u k s a n ā s ar pajēmieniem, kas līdz šim vēl nebija dzīrdēti. — Latvijas vācu studentu savienība savā š. g. 27. februārī generālsapulce piejēmusi šāda satura rezolūciju, kura ar attiecīgā garā uzrakstītiem komentāriem ievietota vairākos Vācijas studentu laikrakstos, piem. „D. St. Akademische Correspondenz”, „Die Commen-de“ u. c.

„Der Kampf um den Dom zu Riga. — Entschließung der Studentenschaft Riga.

Von der deutschen Studentenschaft Riga wird uns Folgendes geschrieben:

„... Sapulcējušies vācu studenti ar dzīlāko iganumu sajēma ziņu, ka jau otru reizi kādai vācu draudzei grīb nolaupit

Noslēpumu atsedz mums sekojošais eksperiments. Kad burtu rakstā kāligrāfiski uzrakstām kādu teikumu, piem.: Es domāju par savām studijām, un saskaitām, cik tas mums maksājis raksta vilcienu (ikviens raksta pājēmens kādā virzienā un arī tukšie rokas pacēlieni jāskaita par raksta vilcieniem), tad izrādas, ka augšējais teikums sastādas no $11+28+12+24+35=110$ vilcieniem. Kurpretēm, kad saskaitām $\frac{1}{4}$ no ētiskās skāpu vienības (kas ir katrs burti pēc savas izsauksmes), tad atrodam vienīgi $2+6+3+5+8=24$ skāpu vienības. Tā tad izrādas, ka rakstīt os burtos ir $\frac{10}{24} = \frac{5}{12}$ vienību vārāk pret izrunātām skāpu vienībām. Te suns apraksts!

Tā tad, ja gribam runai un vēl atrākai domai sekot ar rakstu, mums vajadzīgs raksta veids, kam būtu, vislielākais, tikpat daudz vienību kā fōnētikā, t. i. tam jābūt mazākais 5 reiz isākam par tagadējiem burtiem.

Tādi piegudrots jauns raksts ir stenografija. Vārds cēlies no 2 grieķu vārdiem un nozīmē „šaurraksts.“ Nosaukums rāda, ka burtos mums stāv preti „platraksts“, kāds tas arī ir. Ķīnieši, kam šauri vārdu, kvadratiņi, par mūsu plātajām burtu vārdu gleznām zobojas, ka „Eiropas barbariem“ esot milzīgas vārdi „čūskas.“ Jemsim tik piem., tādu starptautiskā satiksmē pazīstamu vārdu salikumu, kā: Passagierdampfschiffahrtsgesellschaft. Bet arī latviešiem pagādās pa kādai vārdu čūskinai: piem.: Neuzbinātās.

Savu šaurākumu stenografija sasniedz galvenokārt ar to, ka viņas zīmes ir vienkāršakas par burtiem. Kamēr kāligrāfiski uzrakstīta lielājā burtā E ir 6—7 vilcieni, stenografijas pretzīme prasītai vien u. / . Tālāk: burtu stāpās stāv pilnīgi liekas, nenozīmīgas starpsvitras, stenografijā šīs starpsvitras jau ir paši vokāli.

Klāt nāk vēl daži statistiski rūpīgi izvēlēti sāsinājumi biežāki sastopamiem vārdiem un vārdu daļām. Un beidzot vēl daži noteikumi, kas

izriet no teikuma logikas un grammatikas.

Viss kopā tad dod nevien 5 reiz, bet galu galā pat 10—15 reiz šaurāku, tsāku un — veiklā rokā — arī tikpat ātru rakstu. Tā, piem., augšējo teikumu „Es domāju par savām studijām“ (110 vilcieni) stenografijas augstākajā pakāpē iespējams uzrakstīt $1+3+1+3+2=10$ vilcieniem, kas rāda, ka rakstam 10,1 šaurāk par burtiem. Tā ir liela jauda, kas tad var vēl ērti iet caur mūsu jaunā raksta stiepuli. Tas iztāsa vārāk, kā Istenībā vajaga, jo, kā redzējām, pat 5 reiz isāks raksts jau sedzas ar skāpu, ar runas vienībām.

Visu augšā sacito grību ilustrēt ar sekojošo stenografijas devizi, tā burtu rakstā kā stenografija:

Stenografija lai top par divdesmitā gadusimteņa rakstu!

7°/·C/2c

Pārrēkinot vilcienos, sajemam burtos $43+11+12+14+39+47+20+25=211$ un šaurrakstā: $4+2+1+4+3+2+2=19$ vilcienu, tā tad stenografijā 11,1 reiz isāku raksta veidu.

Viss plūst, sacija senie gudrie grieķi. Dzīvē viss plūst. Ja mēs šim plūdumam neseiksim līdz, daudz augstu kultūras vērtību mums paies secen. Dzivei labāk piemērotie iejems mūsu vietas. Viena no tādām augstākās kultūras vērtībām ir stenografija. Pie tam viņa ir augstākā mērā praktiska kultūras vērtība. Ar burtu rakstu mūsdieni studējošā jaunatne līdzīga brūnīiekam ar koka zobenu; tikai stenografija viņu izriko pilnīgi. Un izejot vēlāk dzīvē, kur viss plūst, kur izlietā vismodernākos pajēmienus, stenografijas prāšana ikvienam pavērs lielas durvis. Tādēļ arī augstskola ikvienam savam audzēknim tagad dod iespēju šo mākslu iegūt un praktiskā darbā nodrošināt un ievingrināt līdz augstākai spējai.

viņas baznīcu (. . . ihre Kirche durch Raub genommen werden sollen). Šis uzbrukums vācu iedzīvotājiem pamudinājis vācu studentus paziņot, ka viņi uzlūko partēšāko akadēmiku pienākumu cīnities mazākais par elementārāko tiesisko jēdzienu atzīšanu mūsu zemē un ar asāko pretestību nostāties pret lieinicisko iestatu”.

Vācu jaunatnes pienākums bija savas vecākās paaudzes izdarīto pārestību un netaisnību latvju tautai izlabot un nosodīt, bet vācu jaunatne nevien piekrīt savas vecākās paaudzes aplamai tīsas un taisnības interpretācijai, bet ar aizrautību to vēl pārspēj. Ja līdz šim ārziņmēs dzīvojošie vācu baroni apzīmēja Latviju par zemi, kur valda lielinieisms un laupišana (agrāreforma! P. Z.), tad tagad jau Lat-

vijas universitātes vācu tautības studenti — Latvijas pavalstnieki, kas pa lielākai daļai arī Latvijā dzimuši un uzauguši — šos pašus apzīmējumus velti Latvijas likumdevējai iestādei — Saeimai. Tā ir brammanīga nekaunība vācu augstākā mērā, pret ko katram latvīm, latvju studentiem it sevišķi, ir jāprotestē. Mums jāpānāk gandartijums. Brammanīgiem vācu „buršiem” jāsajūt Latvijas likumīgā tiesa un taisnība. Šadas lietas vairs turpmāk nedrīkst atkārtoties.

Studentu padome pret šādu vācu studentu savienības rīcību savu viešokli ir iejēmusi. Attiecīgie materiāli nosūtīti arī universitātes administrācijai.

Latvju studenti mīl savu dzīmteni, latvju studenti arī neatkarīs dažādiem „kultūrītēriem“ to nopulgot!

Pēteris Zariņš, vienotu pārstavis studentu padome.

Sezonas izstāžu kaleidoskopā.

III.

Turpinot aprakstus par sezonas izstādēm jāpiezīmē, ka ir viens apstākļis, kurš šīs slejās pie viņu apcerēšanas atļauj izlietāt ne to kārtību, sečību kādā tās rīkotās. Un tas ir — mūsu izstāžu sezonas beigu posms, kuras tuvojamies līdz ar nedaudzām vēl atlikušām.

Pagaidām, salīdzinošā kārtā, mums jau ir dota iespēja aplūkot sekojošas izstādes: — „Sadarbs“ un „Rīgas Grupa“, „Neatkarīgie“ un „Zaļā Vārna“, minoritāšu mākslinieki, ārziņnieki, nedaudzās atsevišķo mākslinieku izstādes un, visbeidzot, mums dos izdevību šo loku noslēgt „Akadēmijas audzēkņu darbu“ un „Tautas Augstskolas studijas“ izstādes.

Ir dažas priekšrocības turēties tieši pie augšminētās izstāžu aplūkošanas kārtības.

Kas bijis „Sadarbs“ un „Rīgas grupas“ izstādēs, tam vispirms dursies acis šo izstāžu stila pretešķības, ja tā var teikt.

„Rīgas Grupa“ savā masā repre-

zentē bij. Rīgas mākslas skolas audzēkņus, tamēļ, atsevišķos izstādes dalībniekos kaut arī uzrādīdama dažādas spējas — atstāj viengabalainas, stilistiskas izstādes iespādu.

„Sadarbā“ dominē bij. stīglīcisti. Nedaudzē krievu akadēmīki kopā ar Latvijas akadēmijas pārstājiem un pāris Rīgas skolas reprezentantiem gan „Sadarba“ izstādi padarījuši dažādāku, bet, reizē ar to, arī stipri saraibinājuši. Tamēļ, še ne tik ērti runāt par kopēju, izstādes stilu.

Tālāk — kā mēs zinām, stīglīcisti visā visumā, mākslas amatnieki, no mākslas amatniecības skolas nākamī. Rādošas mākslinieciskas ierosīnes te grūti sameklēt. Spilgts piemērs te — K. Bencens. Viņš, tā sakot, slīgst glezniecības technikas brīnumos! To pašu varētu teikt par L. Libertu. Ganas ir mācījies Rīgas skolā, bet, liekas pie Madernieka padavītās laiks uz to atstājis lielāku iespādu. Tamēļ pēdējais — tāpat kā pirms (Madernieks) no dabas jem nevis ierosī, bet to atdarina nedzīvā stilizācija. Skatīties pie Liberta — šogad jums viņš ir izlicies labāks un savādāks Belgrādes un

Venecijas ainavās, bet pie vērigākas aplūkošanas konstatējams kā agrākos spektrkrāsainos, feierverķīgos gleznojumus, šoreiz atvieto gandrīz līdz melnbaltam novesti gleznojumi. — Palīcis viņš tikpat grafiski sastindzis, kā agrāk. Nav glezniecisko kvalitāšu.

Sevišķi vājš gleznotāja eruditības šoreiz pierādījies Kuga. Cītkārt, kā latvju dekoratīvās glezniecības teicams pārstāvis pazīstams — viņš, šoreiz nācis klajā ar veselu seriju tiešām vāji gleznotām ainavām. Tik bēdīgi darbi akadēmījas izstādēs dienas gaismu vēl nav pieredzējuši. Spīdošāka ir bijusi Kugas dekorātora reputācija — pie tās viņam vajadzēja turēties.

K. Miesnieks devīs darbu rīndu kuģos vēl arī vārnu, un pie labakās gribas, grūti izjust glezniecību. Dziedoni Kaktiņu, kura raksturīgā seja būtu tiešām pateicīgs tips ģimētēs gleznotājam — Miesnieks ir tik maz spējīs novērtēt, ka viņa interpretācijā tas drīzāk izskatās pēc jaunekļa ar stulbiem, mazizteiksmīgiem sejas pantiem. Pelše ar Straumeri aizraudamies techniskās mazierosinātāju formu jaunradišanā, un slīgst tamēļ trafrētā.

Zāle un Rončevskis — Sadarbnieku izstādes tēlnieki. Pirmai dots novērtējums iepriekšējos apcerējumos. — Ronč

Augstskolas reformu prasības Vācijā.

Pēdējā laikā Vācijas augstskolu mācības spēki un studenti dzīvi diskutē par augstskolas ideju, tās apdraudēšanu un reformām. Vairākkārt ir centušies izdibinat augstskolas briesmu cēloņus un novērst tos. Vieni aizstāv vecās universitātes ideju un pieprasīt iemīt noteiktu viedokli pētītajās un mācītājas zinātnes attīstīšanai un nodrošināšanai. Otri grib augstskolu reformēt piemēroti mūsu laiku prasībām.

Studentiem šī augstskolas reformu prasība nedrikst būt vienaldzīga, jo tā aizskāp augstākā mērā viņu intereses.

Studentiem jāuzjemas liela atbildības daļa par vācu augstskolas likteni. Viņu uzdevums un pienākums ir līdzstrādāt šīs problēmas atrisināšanā un tiesības tikt uzklasītēm.

Katra vācu augstskolas problēmas atrisināšanā sākas ar jautājumu pēc viņas būtbas un uzdevumiem. Nesen klajā nākušais sakšu studentu augstskolas reformas piemiņas raksts (Denkschrift zur Hochschulreform der sächsischen Studenten. Herausgegeben von K. Hoffmann u. A. Seifer, Leipzig 1930) aizstāv vācu ideālās filosofijas klasisko augstskolas pilnības paraugu. Šī piemiņas raksta pirmā daļa noskaidro augstskolas būtbūbu.

Piemiņas raksta formulējumi išsumā šādi: augstskolām jābūt zinātniskas pētīšanas, zinātnes mācības un tikušīgās izglītības vietām. Zinātniskai pētīšanai jābūt no dzīves prasībām brīvai tieksmei pēc zināšanām patiesības dēļ. Zinātnes mācībai kopā ar pētīšanu ir jāvīdo patstāvīgs, garīgs stiprums. Tikumigai izglītībai kā personības izveidotajai jānoved pie patstāvīga, garīga stipruma. Pētīšana, mācība un izglītība jāsaprot kā vienība. Pētīšana vairo zinātniskās atzinās. Minētās trīs izaudzina studentu par akadēmisku cilvēku. Šī mērķa priekšnosacījums ir studenta tikumsgais un garīgais nobriedums augstskolai, kas viņam jāsasniedz jau pirms iestāšanās augstskola. Minētie nosacījumi jaapvieno ar akadēmisko brīvību. Tā ir iekšējā brīvība, tākai pati sev atbildīga izveidošanās griba katrā zinātniskā darbā kā iekšējās atzinās izteka pretim kritiskam dzīves parādību, līdzīnējās pētīšanas rezultātu un mācības uzskatu stiprumam. To pamato pētīšanas, mācīšanas un mācīšanas arējā brīvība.

Patlaban augstskolas reformas ir nepieciešamas, jo zinātnisko atzinu vairošanas darbs tiek aizkavēts, apdraudēts un izglītības mērķi „akadēmisks cilvēks“ vairākums augstskolu beigušie nesaņiedz. Kas atzīst, ka augstskolai jābūt brīvas tieksmes vietai pēc patiesības

patiesības dēļ, tas piekritis izteiktām domām un balstīs aprakstītā augstskolas ideāla nodrošināšanu. Kas neatzīst izteiktās domas, tam jārod citas prasības, citi ceļi, citi līdzekļi, lai augstskola atkal spētu savu tiešo uzdevumu pildīt.

Tagadnes augstskola nevar vienotus politiskus uzskatus dot. Atsaucas uz agrākiem laikiem, kad kristīgā ticība bija garīgās kopības nesēja, kas vienoja audzinātājus un audzēkņus. Tagad tas ir citādi. Augstskola nedod vienotas atbildes šāis jautājumos, bet gan pati modina šaubas un ierosina jauniem jautājumiem. Šos robus mēģina aizpildīt politiskie pasaules uzskati, pie kam tie pieprasīt, ka augstskolai jādod autoritātīva atbilde politiskos jautājumos. Draud briesmas, ja augstskola vienīgi politisko ideoloģiju māca. Krievija un Itālija ir augstskolas pilnīgi valdītājas partijas kalpībā. Ari Vācijā ir šādi pasākumi manāmi Prūsijā un Thüringā.

Noraidāma ir katra augstskolas mācības saistība ar politiskiem uzskatiem. „Garīgā cenšanās ir nācijas liktenis un viņa var norisināties tikai brīvībā,“ sakā prof. Dr. Beyer's.

Sociālisti uzsver, ka augstskolā, blakus zinātniskai pētīšanai, jāizkopj aroda izglītība. Un tā kā augstskola viejas lietišķā un mācības spēku izvēle orientējas pie zinātniskas pētīšanas ideāla, tad abu uzdevumu pildīšanai jāšķir pētīšana un mācība. Zinātniskā pētīšana jāpiekopj tikai zinātnēi kāpotājā akadēmijā. Šim pretim nostājas uzskats, ka tikai visu faktoru sadarbā ir sasniedzams izglītības mērķis un svarīgākais no šiem faktoriem ir piešķara dzīvai pētīšanai.

Mūsu laikos augstskolu galvenā kārtā apmeklē, lai sasnietu augstāku izglītību un iemācītos arodu. Sprangers konstatē: „Vācu universitātes arvien vēl dara tā, itkā to audzēkņiem visiem būtu īstiņi zinātniska prasība. Kas cilvēkus un lietas redz kā viņas ir, nevar vairs tam ticēt. Un citā vieta viņš sakā: Cik ir tagad to, kas tautsaimniecību studēdam meklē teorijas paaugstinājumu? Vairāk gan censās pēc sabiedriskām zinībām. Šāds stāvoklis apdraud akadēmisko mācīšanas un mācīšanas brīvību kā arī augstskolu akadēmiskā cilvēka audzināšanā.“

Lai apķerotu augstskolas pārpildīšanu ir daudzkārt pacēlušās prasības atsevišķo speciālitāšu nozarēs. Ir bijusi priekšlikumi ar starppārbaudījumiem nošķirt apdāvinātos. To ar tiesībām noraida minētais sakšu studentu augstskolas reformas piemiņas raksts. Taisni

tos, kas pavada meklēšanā pirmos sēmestpus, lai tā izvēlētos sev piemērotu speciālitāti, nedrikst viņu meklēšanā ierobežot, jo tie pieder augstskolai nobriedušiem studentiem.

Augstskola nevar ar studentu masu reālītās, kas uzmeklē viņu bez zinātnes dzījas. Viņai ir gan mazākums augstskolai nobriedušie studenti jāapmierina.

Vēl jāuzsver, ka augstskolas reformēšanai jāsākas jau ar vidusskolu. Viņa nedrikst ar augstskolu vien ierobežoties.

Pirmā augstskolas reformēšanas saņaksme notika Eisenachā 1930. gada no 21.—23. jūnijam. Otrā saņaksme — Marburgā 1931. gada no 3.—6. janvārim, kurā piedalījās ap 100 līceklji, to starpā 24 profesori no Vācijas un Austrijas augstskolām.

Eisenachās un Marburgas sanāksmju programma ietvēra vācu augstskolas garīgās krizes, augstskolas pārpildīšanas un apdāvināto izlases jautājumus, kā arī zinātnes funkcijas augstskolā un to saistību ar praktiskā darba prasībām. Kam ieteicams apmeklēt augstskolu, kas viņam tur jādara un kā sava darbs jāveido? Pirma jautājuma daļa zīmējas uz apdāvināto izlasi. To minētās sanāksmēs iztirzāja. Otrās jautājuma daļas iztirzāšanu uzticēja atsevišķam zinātnes nozarēm.

Augstskolai jāmeklē idejiski ciešaki sakari ar tautu. Mums vajadzīgi akadēmiski izglītoti cilvēki, kuŗu mērķis nav atstātums no tautas, bet cieša saistība ar to.

Marburgas sanāksmes priekšslasījumi izsauca garas un nopietnas debates. Pārrunāja arī Karlsruhe's technisko, Prūsijas jūridisko studiju pārveidošanu un sakšu studentu augstskolas reformas piemiņas rakstu. Sanāksme pievēršja vācu studentu dzīvo interesi un lielo nopietnību augstskolas reformēšanas lietā.

Bonn'as universitātes profesors Dr. H. Konen's izteicas par augstskolas reformu prasībām šādi: No visām puses dzirdam saucienus pēc augstskolas reformām. Man jāsaka — iekams reformējam augstskolu, jānovērš ik uz sola augstskolas dzīvē sastopamās nepilnības. Kā svartīgāko no tām pasvītrāšu grāmatu trūkumu studentiem. Ikiens viduvējs priekšslasījums sasniegus savu mērķi, ja klausītājam būs mācības grāmata, būs mazs zinātnisku grāmatu krājums, ko viņš izlietās blakus lekcijām. Vispārīgām un sēmināra bibliotēkām te mazāka nozīme. Piedzīvojumi

rāda, ka starp 400 klausītājiem tikai 20 ir savas grāmatas.

Pa daļai tās ir pieaugušās nabadiņas un grāmatu dārdzības sekas. Bet tas nav vienīgais cēlonis. Lielāks jaunums slēpjās atskartas trūkumā un nepareizā taupībā. Novēršanos no nopietnu grāmatu lasīšanas sekmē art: sports, kino, dienas prese. Tas viss pazemina studentu dzīļu zināšanu līmeni. Te jānāk pārvērtībām. Visai sabiedrībai jāpalidz novērst šīs augstskolas nepilnības. Studentam nedrikst trūkt maza, savas speciālitātes, zinātnisku grāmatu krājuma. Citādi katra augstskolas reforma paliks tukša tenka.

Jaunatnes cīņas Indijā.

Indusu jaunatnes kustību jāuzskata par svarīgāko un art interesantāko politisko parādību Indijā. Tā izveidojusies pilsētu skolās, jo lauku jaunatnei vēl aug tai pašā aizspriedumiem bagātā garā, kā pirms tūkstots gadiem. Tāpēc arī organizēta pilsētu jaunatnei vel jo vairāk sajūt nepieciešamību piešķirtībām un politiskās cīņas par Indijas neatkarību. Tai tāpat kā indusu nācionalās kustības aktivitājēm, jācīnās uz ārieni — pret svešu tautu varu un iekšzemē pret daudziem pastāvošiem religiskiem un sociāliem aizspriedumiem. Dabīgi, ka jaunatnei kā vārdos, tā darbos ir daudz iadikālākā par veco paaudzi. Pamata prastība neatkarīgas Indijas radīšanai — vienība indusu un musulmānu starpā jau no organizētās jaunatnes realizēta.

Neatlaidigu cīņu indusu jaunatnei uzsākusi par sievietes pielaišanu sabiedriskā dzīvē, pret daudzniecību, pret laulībām bērnu starpā un svarīgākais — pret milzīgo netaisnību, kas nodarīta 60 miljoniem zemākās šķiras cilvēkiem (pārijiem). Bramāju jaunatne rūpēdamies par pāriju bērniem, atvērda tiem skolas un arī citādi atbalstīdama un sev pielīdzinādama sacēla veselu revolūciju ar šo cīnu par sociālo un religisko vienīdzību.

Par savu tiešo uzdevumu organizēta indiešu jaunatnei uzskata sagatavošanos valsts dienestam un tautas vadības darbam. Tai nolūkā tā piesavinās parlamentariskās runāšanas mākslu.

Ar ārzemju jaunatni tā labprāt stājas sakaros. Attiecībā pret pēdējo viņi cīnīs izmantot katu izdevību mācīties un labprāt izlietā iegūtos novērojumus. Bet no aklas ārzemju kopēšanas tā izvairas — katu jaunu atzinu tā kritiski pārbauda un tad lūko to sakausēt ar gadu tūkstošus vecām indusu kultūras atzinām. G. K.

Z. Z.

Puķes.

Puķes, lūk, puķes jau pacejas gaisos, Kontinenta blāzmo kā uzaustošs rīts. Viszemju flora, kas dzīvību glābā, Atmostas pēkšņi, plaukst asnos un dīgst.

Rožainā gaismā pār ūdeniem tāliem Vēji no Holandes atšalcot krit; Atveras tulpes bālgalganīgiem kātiem, Lauki kā vasaras mākoņi slid.

Rivjeras saulainās mimožu jausmas Medaini maigas kā dvēseles zelts, Bārkstaini līdāmas gaismojas kautras, Spārno un cilda, kas nedienas malts.

Liegumā ietiecas zeme kā sala, Zāļainām rokām ko apjēm ik zieds. Mēnessnaktis migla kā narcisu slava Izlaso zaiga, kur nokusis sniegs.

Pavasarnomods tā apliešmo pašuli, Upes kur krastos un ezeri dīgst. Ierozas, kalni un plavas un pamales Trauksmaina alkuma piesēti mulst.

Puķes līdz puķes tad pacejas gaisos, Kontinenta blāzmo kā uzaustošs rīts. Viszemju flora, kas dzīvību glābā, Satraukta pēkšņi plaukst asnos un dīgst.

Grāmatu apskats.

Prof. Dr. K. Kundziņš. Kristus personība, dzīve un mācība. Monogrāfija. A. Raņķa apgādība.

Autors savā darbā par galveno mērķi uzstādījis — tuvoties Kristus personali, viņa mācībai un mūža darbam ar mūslaiķu zinātnes metodēm. Mīts vai īstiņa! — bet arī mita stāv vesturē, jādot viņas izpratnei jauna pīeja. Autors apzinās darba grātumā un nepiedevē Kristumā ipašības, kuras atsev. zinātnieki sacerējuši, iztopot savu laikmeta prasībām un kādā spekulatīvā teorijā. Attēlojot tā laikmeta dzīves psicholoģisko risinājumu, pamatojoties uz trūcīgām vēsturiskiem datiem, autors ar leverbāju ērādījumu to koncentriski izceļ līdz Kristus personībai un mācīšanai. Darbs jau leverbājums ar to vien, ka rakstīts tuvā un saprotamā plašākā aprindām valodā.

Savā darbā autors mēģinājis turēties pie vienību vēsturiskiem datiem, ko sniedz par Kristu daži grieķi un jūdu vēsturnieki. Varbūt vienīgi pareizo gaismu par Kristu, kā vēsturisku personību, spētu dot Konstantīnopolēs patriarcha bibliotēka, kas savā laika iedāvata Krievijas caram Jānim Briesīgam. Vēsturiski fakti apzināti, ka viņa īemārēta Maskavas kremla mūrās, bet nav izslēgti bibliotēkas boja eja, dažados juku laikos. Savā darbā autors izvelejies vienīgi pareizo ceļu Kristus personības noskaidrošanai — tālāk no Romas un viņas literāriskiem avotiem, tuvā — austrikiem.

Jānorāda vēl joti neskaidra un neizpētīta parādība, vai pirmsākumā kristianisms spiedējis uz rietumiem (Romu, Grieķiju), vai izplatījies austrumos. Līdz ar to zinātniekam rastos jauna pīeja Kristus problemā. Man jāatzīmē, ka dzīvojot Turkestānā, nācas dzīrdēt nostāstus, ka pirms muchamedāņu tīcības tur bija kristīans. Par to liecinot dažu pilsetu drupas un kāds tornis ar uzrakstem sīriešu valoda, Tokmakas pilsētas tuvumā, Semirečenskas apgabalā. Svens Hedins, savā pēdējā ceļojumā, tālaja Turfanas province (Kinas Turkestāna) ari atradis pilsētas drupas, ar kristīanisma kultūras pazīmēm. Bucharā vēl tagad, no tiem laikiem, dzīvo diezgan prāva ortodokso židi kolonijā.

Kristianisms austrumos, sprīzējot pēc šiem spokulativiem vērojumiem, paspejis agrāk no-

stiprināties, kā rietumos. Kāpēc viņa gaisma tur nodzīsusi, — lai sprīzē zinātnieki. Bet fakts tāds, ka Kristus problēmas noskaidrošanai, zinātniekam jāizvēlas pa priekšu tie radītie virzīni, pa kuriem no sava centra. Kristus mācība vispārīgās izplatījusies un nostiprinājusies.

Arnis Smīns. Otra dzeļoļu grāmata. a/s Valters un Rapa, 1931.

Šī otrs Arja dzeļoļu grāmata pārsteidz ar to, ka, liekas, iežīmē dzeļnieku jaunu idejisku līdzumā uz augšu preti pozitīvu, gaišā cilvēka sirds un darba pasaulei. Grāmatas beigās ievietoti ap 6 dzeļoļi, kuros mūžīgais trimdinieku un noliedzēji, kas telcās jau visam pagājis gajam un no visa ar vieglo smīnu lūpām atvadījies, jauna spāra apdvestās rindās sumina darbu un tā nozīmīgās dzīves cēlāsā un atdzīnāsā. Tas ir veselīgas, vērtīgas un tagad maz dzīrdētas atzīpas, ko šās dzīvojotie pasludina Arnis. Tadi ir dzeļoļi: *Prieks* (No bulvārmaldiem atraisīties, es sajūtu, ka dzīve — prieks, ka ceļš mans mārgu nakti viļķis, ka manas sāpes — smieklīgs neiks), *Gaidās* (par seklīmi visi viņa kausti), *Darba traukums* (Es zinu, nav vairs dzīve veļa, kad darba traukums ceļas kārtī), *Dzīves veidojās*, *Laikmetīgais* (Te dzeļnieks efektīgi liek izkaptī, dziedot rožainu dzīlesmās savit smārīgā vālā dzīvību un nāvi — nākotnei) u. c. Šās dzeļnieka atzīpas grāmatis konstatē ar jo sevišķu prieku, jo tās izteicis cilvēks, kam vel nesen dzīves nevērtības un tūkšuma sajūtas dēļ „bijā visķīglīgās kreisā roka un labā — revolvera spāls“ un vienādās sīvēlēns ziedonim un likķītēm.

Tā ir spāra pilna atgriešanās dzīlesma, kas skan no A. grāmatas pēdējām lapas pušēm ar aicinājumu atpakaļ pie dzīves, uzņemoties arī visu atbilstību par to. Tā liek domāt un cerēt arī uz dzeļnieka talāko atgriešanu no trimdiniečā romantisma pie dzīvības spēka pilnībā realas dzīzes avotiem taisni tagad, kad nospiedēja sīs dzeļnieku vairākums liekās būt zvērīnāti skeptīki un noliedzēji (Ziemeļnieki, Grots, Gubis, Čaks, Grigulis u. c.) No vecā Arja žanra īpatnējākā, kā parasts, ir strauje, kaut pozitīvie, bet ar drošu temperamentu runājošie pilsetas un naktis dzeļoļi, kuros A. kā ar oglī, uzmet raksturīgos naktisloķus un bulvāru ainas, piem. dzeļoļos Boni vāvs, Parādība (Viens anglis, divi židi, es, ballerīna Lo) Vakars restorānā,

Melnā dej

Jaunatnes problēmas.

(Jautājumi un atbildes).

Jūsu domas par moderno sievieti un līdz ar to par latvju studentes tipu.

I.

Tas ir kauns, ka mūsu laikos vēl pastāv tā saucamais sieviešu jautājums.

Tomēr viņš pastāv un viņam ir jāpastāv, jo mums taču pastāv arī par sievieti tādi likumi un uzskati, par kuriem jākaunas katram pilnvertīgam cilvēkam.

Jautājums „Studentā“: Jūsu domas par moderno sievieti un latvju studentes tipu? — var noprast, nav domāts kā nopietns dzives jautājums, bet kā sarunas temats cilvēkiem, kam liekas kā būtu tā kā jārunā kaut kas.

Bet tik pat labi varētu runāt tak arī par laiku, sugas suņiem, zirgiem un t. t. To liecina visas pagājušā numurā iešpiestās atbildes.

Visas aibildes rāda pieeju šim jautājumam tikai no ārpuses.

Tiek runāts par to, ka tagad jau sievietes stāvoklis krieti uzlabojies, jau tādēļ vien, ka sabiedrība itkā piejauj, ka viņai var būt bērni „bez tēva“.

Cits zēlojas, ka sievietē lietā alkoholu, kas kaitē pēcnākamiem. (Viriešu dzeršana jau nekaitē, viņi pie bērniem „nav vainigi“).

Moderna morāle? Tā tak nav divkārša morāle?

Tādas pašas atbildes par studenti. Zilzeķe — zilzeķe — smieklīga un ne-nozīmīga sieviete pagātnē un tagadnē — studente.

Klausaities, kommitones! Tā taču laikā jauka asprātība!

Es teikšu tā ir bezkaunība. Un ja mums ir jāpieprasā sev cieņa, tad tas nav negods mums, bet tiem, kas to neprot.

Jā ir cilvēki, kas pazīst sievietes tikai no tēriem, tā ir vairāk viņu nelaimē kā mūsu.

Nav arī taisnība, ka modernā sieviete tiecas izrauties no ģimenes tādā nozīmē, ka viņa to nevēlas. Es gribētu gan drīzāk teikt otrādi — maz būs viriešu, kas ir ģimenes spējīgi, kas ģimeni dzīji un nopietni saprastu un vēlētos uzņemties ģimenes saistības un pienākumus.

Neviens nopietns cilvēks nerunās par moderno sievieti tikai kā par flirtētāju. Nevar taču aizmirst, ka lielākā daļa Latvijas sieviešu strādā arī āpus mājas valsts un pašvaldības darbu un uzjemas atbildību par savu darbu visas sabiedrības priekšā.

Man liekas, ka pat modernās sievietes nogriestiem matiem un krāsotām lūpām ir jāmeklē dzīlāki iemesli nekā to parasti dara. Mūslaiku sievietē nav vairs laika pīt savus garos matus un viņas lūpām nozīd arī dabīgais sārtums. Uzturs viņai ir jāpelnī ārpus mājas, bet mājas darbi taču tādēļ nedarās paši.

Otrkārt, raksturīga ir virieša attieksme pret sievieti. Laikam diezgan reti tā ir cieņas attieksme pret cilvēku. Un ja tad iet bojā dažs labs tikums, vai tā ir tikai sievietes vaina?

Bet man liekas, nav ko skumt par

mūslaiku sievietes garīgām vērtībām. Mūslaiku sieviete daudz strādā, dzīj mil un glabā sevi lielus dzives spēkus. Tukša tenka ir tā, ka izglītota sieviete pazaudejot sievišķigumu. Būs gan laikam jāaatzīst, ka sievišķiguma jēga nav nekas absolūti konstants, ir taču katrai laikam cita izpratne par to. Sievišķigums tikai juteklīgā uztverē jau sen vairs nav piejemams, tagad to varētu meklēt tikai sievietes garīgo potenciālā.

Sieviete ir pēdējā laikā mainījusies un straujāk attīstījusies nekā virietis un tādēļ arī viņam ir grūti orientēties modernās sievietes gara pasaule. Sieviete grib darīt lielus darbus, viņa grib dzīli milēt un viņa ir gatava nest arī upurus, bet viņa negrib un nevar būt ērtība un omulība un noraida tādas attiecības pret sevi. Bet te ir bieži vien meklējami arī dzīju tragēdiju cēloni.

To pašu es gribētu attiecināt arī uz mūsu studenti. Darba aktivitātē un nopietnā dzives uztverē veidojas arī latviešu studentes seja.

Pa daļai neapzinīgi veidojas neorganizētā studente. Apzinīgi noteikts latvisks studentes tips veidojas dažās organizācijās, kas sev likušas pamatos latviskus dabīgas audzināšanas principus.

Starp studenšu organizācijām ir arī tādas, kas cenšas attīstīt itkā studentes gerlas tipu, bet arī par šo tipu nevarētu runāt tikai kā par „zilzeķi“. Tāda leksika jānorāda.

Modernā sieviete negrib nauda, cīņas pret virieti, bet kaunas par diviem, prasot sev cieņas. Kāsanti pē.

Modernā sievietē ir spēki, kas vēsta uzvaras pilnu nākotni, spēki kas pārveidos pasauli. Sievietes skaistums, kosmētika, elegance, grācija nav viegli jemami vārdi, bet ieroči, kujiem nevar pretoties neviens virietis. Var jau būt, ka Dievs arī sievietei deva prātu, bet modernā sieviete atzinusi domāšanas procesu par kaitīgu skaistumam un atstājusi šo nodarbošanos virietim. Mila ir vara, kurās priekšā liecis galvune viens vien imperātors. Maigums un glāsti lauž sirdis, bet no uzvarētas sirds līdz uzvarētai galvai apķerīgai sievietei ir tikai viens solis.

Maldīgs, nepamatots un viriešu izdomāts ir uzskats par viņu varu. Patiesībā katra laikmeta modernā sieviete ir bijusi un arī tagad ir faktiskā valdīniece. Pienāks laiks, kad modernā sieviete triumfē un būs arī jūrīdiskā pavēlniece. Un tad to mazumiju viendienai aizsprendumu, ko mūsdienu virieši kuitīvē par jaunu savai valdniecei, iekals pieminekli un dāvās tiem kā reliktu.

Sievietes paraugs.

Modernās sievietes jēdziens pilns trāgikas. Vēl vairāk — studētās sievietes! Man negribas polemizēt ar god. kommitonēm, bet jānorāda kur viņu

dzives ceļi ved. Savu jaunību, sievišķību tās ziedo ilgām un grūtām studijām. Lai izklaidētos no viņām, bieži nododas vieglam priekam. Studijas nobeigtais, — iegūtas zināšanas un diploms, kuju mūsu laikos maz atzīst un atalgo. Bet zaudēta ir jaunība. Kas paliek pāri? Atbildi uz to dod kāda jauna franču autora luga — L' A che teuse. Steva Passeur. Paris 1931. — „Tā, kas nospirkā“. Tā, kas nospirkā savu milu, tā modernā sieviete, kas dzīvi mācījusies pazīt virīša acīm, tā sieviete grib būt laimīga arī savā milā kuļu tā jem pēc patikas.

Cik reizes virietis zinādams, ka sieviete viņu nemil, — mil — citu, — izlietā naudas varu, — un pēc tam — trādīcīlās tiesības. Steva Passeur's šai lomā nostāda sievieti, kas atdodama dzīvei jaunību, ieguvusi stāvokli. Mila tai jāpērk. To viņa dara, bet ar katru gadu iekšēji paliek nelaimīgāka. Stāvoklis paliek trāgisks. „Tā, kas nospirkā“ iet bojā, atzīdamās kļūda: — „Es nospirku savu milu. Es izdarīju vislielāko noziegumu, noziegumu — pret sevi, kā sievieti.“

Mūsu studētās un modernās sievietes attīstības ceļš iss. Viņas jūsmo par tām iespējam, kas dzīvē tās sagaida. Tās dzīvei atdod jaunību, lai sajemu kautko citu. Bet tās nedomā ko dzīve prasīs no viņām atpakaļ. Franču modernās sievietes traģīka tām sveša un saprotama kļūs, kad pašas piedzīvos to. — *

Mūsu modernās un studētās sievietes jaunekļie jūsmojumi tik ļoti atgādina tā paša autora otru darbu — „Sāratais pāvediens“. Divas draudzenes grib radīt sev neatkarīgu no virīšiem dzīves situāciju. Vecākā no viņām domā, ka laulība ir vienkārša sievietes nevarības sajūta, kas dibināta uz maldīga uzskata, ka sievieti dzīvē bez virīša jājet bojā. Jaunākā, kas slepus ilgojas pēc bērna, saprot, ka tās milākais agri vai vēlu pieprasīs padevību un personības iznīcināšanu, par labu kopējai ģimenes dzīvei. Abas sievietes stipras un gudras, virīšiem nākās atstāt tās izsmietiem, pazemotiem un izmuļotiem. Un tad, kad atskan jaunākās draudzenes milākā automobiļa sirenas atvadīšanās sauciens, lasītājs sajūt, ka nabaga iemīlējies Anri visu sevī pārcietis un ļoti labi savu mūžu nodzīvos bez šīm stūrgalvīgām meitenēm, — bet šīs sievietes, kas iedomīgas savā logikā, neapvaldītas savā neatkartībā, ir nāvīgi ievainotas un nekad, nekad neatgūs, pēc tādas „Pirra uzvaras“, dvēseles mieru. Pavediens sarauts un pat bērns, ko gaida jaunākā, nav spējīgs mikstināt vienības sajūtu. Modernā sievietes, kas uz milū skatās virīšu acīm, zaudē pašu galveno uzticības sajūtu savai milai, savam liktenim. Līdzīgi virietim, tā nespēj dot ģimenei sauli, prieku un bezgalo mātes milu. R. V.

N. C I U R L I O N I S

M. K. Čiurlionis.

20 gadi kopš lietuvių gleznotāja Čiurliono nāves pagāja šīs dienās. Dzimis 1875. g. Varenaja miestīpā. Pateicoties dzimtā kungam Oginskam, bērnībā tas iepazīstās ar mūziku. Oginska atbalstīts 1902. g. tas nosāk Varšavā. Ar to sākās Čiurlona mākslinieka gaitas. Ka savdabis un liels allēgorists, ar pavisām ipatnēju illūzijas fantastiskumu, tas visu savu dzīvi ziedo lielam, nepiepildāmam mērķim, panākt krāsu un skaņu pasaļu apvienojošo sintezi glezna. Viņa glezna „Rex“ pēc visievērojamāko Eiropas mākslas kritiku domām, iejēm pilnīgi savrupu vietu modernā glezniecībā. Tāpat — viņa „Vasaras“, „Pavasara“, „Saules“ un „Jūjas“ sonātas. Čiurlonim pieder ap 1000 gleznu, no kuriem Lietuvā palikušas tikai 200; tās ieguvusi valsts. Gleznas glabājās Čiurlona galerijā Kaupā. Čiurlonis labi pazīstams arī kā komponists. Mira 36 g. vecumā un apglabāts Viļnā.

Jādzīmē, ka Čiurlonim radušies sekotāji, piem. lietuvių gleznotājs K. Simonis.

Paskaidrojumus par izrunu, nozīmi, vietu

izlūdzos šādiem vārdiem: vābit, vācelis, Vāca, vācis, vādze, vādžot, vāksts, vājāt, vākšot, vākot, vākītis, vākstīties, vālām „aumājām“, vālaks, vālags, vālogs, vājot, vānags, vāneklis, vārags, vārdze, vāleks, vāraka, vārdainis, vārde, vārdnieks, vārdzīta, vārdzīgs, vāreklis, vārpata, vārpot, vārpstava, vārpstuve, vārs, vārputne, vārsmis, vārst, vārsta(va), vārste, vārstelis, vārstulis, vārsa(s), vāza, vāveriņi, vāveris, vāsmīgs, vārnaga, vārpuste, vājinieks, vārns, vārcele, vāciene, vātēt, vārdeklis, vābajot, vārstele, vāri, vāža(s), vādit, jeb vādēt, vāvulis, vāvūjāt, vārtūzis, vārvals, vārvājāt, vārčāt, vākeris, vārstikli, vāsarāta.

Rīgā, Ķertrūdes ielā 3.

J. Endzelīns.

Visu to Zandis pastāsta tik vienkārši un sirsni (vietām pat nemākslotā skolnieku žargonā), kas lasot „Jaunos latviešus“ neviļus tēli atdzīvojas lasītāja paša skolas biedru izskata. Ka sevišķi izdevušās nodājas atzīmējamas VI., VII., XIV., XVIII., kuri autors apraksta skolnieku uzdzīvi lokā „Café Bosfor“, tēlo Litas un Ājas milas attiecības pavašarīgas ekskursijas fonā, kā arī nodāja skolu atstājot, kad skolas vadošā roka un klases vrienības izirst, kad visi rāgtumi, kas bijuši, piemirstas, un paidagogi ar bijušiem skolniekiem stāv uz kopēja neoficiālu attiecību ceļa — vieni — jaunie latvieši — kā neplēdzīvojuši celotāji, otri — kā sirsni vecāki ceļā biedri, vai arī citi — vienkārši kā plēkeli ikdienas cilvēcību, kas nav varējuši dot, ko skola un klase no tiem gaidījusi. Romāna I. daja izved jaunos latviešus ceļā uz apzinātu mērķu uzstādīšanu un cīņu par tiem. Ar interesi attieks gaidīt tapēc pārējās divi romāna dājas. K. D.

Laiķmetīgs dokumenti publicēti par ievēroamo romānu „Parīzes Dievmates katedrale“, no kura sarakstīšanas sāgad pagāja 100 gadu. Tā rakstnieka B. a. l. z. a. k. vestule kādam Berne. „Es izlāstu „Parīzes Dievmates katedrali“, — raksta Balzaks, — divas jaukas scenas, trīs spārīgās piezīmes . . . Visumā — neisti un nedzīvi. Tukšs, garlaicīgs un pretenciozs darbs, kas piesatīnās ar sluktā garšu“.

Ada Negri revolucionāra maksimalisma

dzejniece, savu jaunu grāmatu „Vespertīns“, samierinājusies ar dzīvi, likteni un palikusi relikoza. Jauno dzeju grāmatu itāju kritika atzīmē ka pēdeja laika izcilāko notikumu literāturās dzīvē.

Grāmatu apskats.

Kārlis Rabācs, Vasara, dzējojī 1925. līdz 1931. M. b. bas „Zaļā vārna“ izdevums, Rīga.

Kārlis Rabācs raksta jau diezgan sen, pie kam viņš nav sevi ierobežojis tikai ar līriku; tas ir paziņās arī kā nopietnis stāstu rakstnieks. Bet, laikam, pierūdējoties vecu vecai trādīcībai, kā ktrs latviešu dzejnieks, ar maz izjēmumiem, sāk ar līrikas grāmatu, arī pirmā kārtā sakopojis savas dzējojīs atsevišķā krājumā, kuras devīs viņi zīmīgu nosaukumu „Vasara“.

Jārunākā latviešu dzejnieku paaudze, vismazta, kuras pleskaitāms arī Kārlis Rabācs, ar maziem izjēmumiem gandrīz visa pesimistiski noskaptā.

Kārlis Rabācs ar savu krājumu — Vasara — nav pleskaitāms šīs savas paaudzes dzejnieku vairumam, viņš nav pesimists. Taisnīotādi — tas ir no galvas līdz kājām optimists. Pie kam šīs viņa optimisms nav nekāds neapzinīgi spontāns, bet gan pilnīgi apjauds, apzināts, gribēts, pat dažādībās taisīts. Brīžiem, kā arī Rabācs par varu, par katu cenu, grib būt gaīšs, priečigs. Ja kāds viņam iedod dūri sānos, viņš tomēr sakož zobus un saka ar sāju smaidu uz lūpām — Draugi, es tomēr esmu laimīgs. Es nupat minēto negribēju teikt kā pārmetumu — pasargā Dievs — es vēlējos to tikai konstatēt un vēl piezīmēt, ka tā ir zināmā mērā varonība. Bet val tad varonība, raksturīs mūsu mikstīcāju laikā pejams?

Kārlis Rabācs slavējams vēl arī ar to, ka viņš savu grāmatā joti dabīgs. Šo dabīgumu es saprotu tādā nozīmē — Rabācs nāk no laukiem, viņš ir zemnieka dēls un arī raksta par laukiem. No šejēnes rodas Rabāca dzīja pilnskanīgums, tematu svaigums un tieši no-

zīmiba, kā arī izjūtas un izteiksmes pārliecība. Visa Rabāca dzīja sakopota vai nu ap lietām, kas sastopamas uz laukiem, vai arī ap parādībām, kas atrodamas vienīgi tur, kur zālo meži un lauki.

Sava izjūta un izteiksmē Rabācs nepieder tiem dzejniekiem, kas atskirības ar savu subjektivismu, viņš ir samērā diezgan episks. No šejēnes viņa dzījā bieži sastopami — mierīgums un nosvērtība un, runājot tieši no šauri formālās puses — klasiskās formas. Savu izteiksmi, formu, Rabācs pārvalda labi, ja atskaita dažas neglūdības. Savā iztēlē viņš ir skaidrs, valoda vienkārši un zīmīgs. Pārejot izteiksmes līdzekļus — gleznam, epitetus, salīdzinājumus — dzejnieks lietā ar atzīstamu aturību.

Krajums izdots labi. Viņās svaiguma un nozīmības dēļ ieteicams katram izlasīt. A.

Zandis — „Jaunie latvieši“. Romāns I. d. (Iesp. „Māns Žurnāls“ 1929. — 1930.)

Kāmēr mums pašiem sava skola, daudz vairāk caurēt par to spriests un debatēt gan prese, sapieši, sarunās kā no tīri pagādīgiskā, tā arī citiem viedokļiem. Pat politisko partiju brilles ne mazums versušās uz skolu . . . Līdz ar to daudz runāts arī par šīs skolas dzīvo sastāvu — skolnēiem. Zandis „Jaunajos latviešos“ tēlo vidusskolas no skolnēku redzes leņķā, lauž ca

Vācu jautājums studentu padomes

26. marta plēnārsēdē. Studentu padomes sēžu zālē studentu virtuve Šoreiz dzīva kustība — redzīlēkā skaitu studentu, kas še neparaista parādība.

Sēdi — kā jau pienākas akadēmiskai jaunatnei — atklāj ar trādicionālo no-kavēšanos. Iši pirms pl. 18-tiem. I. leprieķējās sēdes protokolu piejem bez lielmiem grozījumiem.

II. Prezidijs ziņojumi. Konkordiju frakcijas līdzšinējais loceklis Jānis Ozols iesniedzis prezidijam rakstu, kurā paziņo, ka atsakās no studentu padomes loceļa pienākumiem. Viņa vietā nāk Arnolds Ticmanis.

Lasītavas kommisijā nacionālās studentu b-bas Lūcijas Sniķeres vietā sūta Austru Bērziņu.

Sociālistisko studentu pārstāvis E. Planders nāk ar pieprasījumu studentu padomei, kā pēdējā novērtējot studentu padomes loceļa Teodora Dzediņa (korporēlis, nāc. stud. apvienības pārstāvis) rīcību, kas esot organizējis ielu nekārtības, plēsis nostvēlēšanu plakātus (it sevišķi sociālistu plakātus) no bij. Pēterē Liela pieminekļa postamenta un organizējis uzbrukumus SSS organizācijas loceklīem. Ta kā laikraksts par kommilitoni Dzediņu esot šādas ziņas parādījušās, kas līdz plēnārsēdei neesot atsauktas, tad studentu padomei, pēc Planderu domām, esot jāiejemot noteikts stāvoklis šīt lietā. Planders iesniedz arī ar sārkana sākās zīmuli sarakstītu attiecīgu pieprasījumu...

Pieprasījumū pēc lielā parlamenta trādījām motivē otrs soc. stud. pārstāvis J. Robežnieks, uzsverot, ka zem katras studenta goda esot nakti staigāt apkārt pa ielām ar klisterām un pīnzelī rokā un izprovocēt nekārtības. Šāda rīcība no studentu puses neesot pielaižama un attiecīgais kommilitonis esot jāsauc pie kārtības, citādi pie kārtības šo stud. padomes loceklī saukšot citi. „Uzmauksim arī kādam studentu padomes loceklīm kļūsteja podu galvā!“ sauc Robežnieks no runātāju tribīnes nokāpjot. Vispārīgi smiekli un jautrība par šādu pie draudējumu.

Prāms (korp.) norāda, ka pagājušā studentu padomes sēdē pats Robežnieks esot uzstājies pret politiskās dabas jautājumu iztirzāšanu studentu padomē, bet šīs jautājums sakāra ar kom. Dzēdiņa rīcību ir tiri politiskās dabas jautājumus, zināmā mērā arī personīga lieta. Tāda gadījumā jau varētu arī protestēt pret „biedra“ Laškopa rīcību, kas atnācis sarkanā kākla sāite.

Sociālistisko studentu pieprasījumu noraidea.

Tālak H. Jansons (vācu studentu pārstāvis) nāk ar paskaidrojumiem attiecīgā raksta un rezolūcijas lietā. Šīs jautājums esot ar tiri politisku norāšu, kamēdēj nevajadzējis pacelt studentu padomē. Vācu studenti neesot gribējuši apvainot Saeimai un latvju tautu (starpsauciens: „Tikai iznāca tā nejausi!“...). Tie esot izlietājuši tikai vārda brīvību, kas nodrošināta valsts satversmē. Vācu studenti tikai gribējuši glābt Latvijas godu... Vāciešiem esot bijusi taisnība — to norādot arī šā likumprojekta norādīšana saimā, tamēdā vācu studentu apvainošanai neesot nekāda pamata.

Raudzepls (korp.) vācu pārstāvia Jansona izteicēnius apzīmē par zāmīm un izsmieklu, kas latvju studentiem nav piejemami. Latvju studenti gaidīja, ka vācu studentu pārstāvji pateiks, ka viņi nesolidarizējas ar minēto rezolūciju un tā vārīs pret latvjiem. Māras baznīcas lieta nav politiska lieta. Universitātē ir augstākais kultūras centrs valstī un studentiem ir tiesības prasīt to, kas latvjiem piešķiras. Ar šo kom. Jansona paskaidrojumu korporācijas neesot apmierinātas. — „Mēs, brīvie bursi, nevēlamies turpmāk sadarbīties ar vācu studentiem!“ uzsvēr Raudzepls.

M. Grietēns (vienotnes) noskaidro vienotnu viedokli šīt jautājuma, aizrädot, ka vācu studentu savienība, kuŗu studentu padomē reprezentē vācu frak-

cija, nav kautrējusies — nenogaidot nemaz Māras baznīcas jautājuma galigu atrisināšanu — celt vislielāko neslauku, kāda vien līdz šim piedzīvota, latvju tautai, valstijun augstākai likumdošanas iestādei — Saeimai. Vienotnu frakciju atrod, ka vācu studentu savienība, kuŗā esot apvienotas visas Latvijas vācu studentu organizācijas, g. k. korporācijas, rikojušies negodigi, kamēdēj studentu padomei kā studentu pašvaldības organam jāizsaka pret šādu rīcību vislielākais sašutums un jāpānāk gandartījums. — Vācu studentu savienībai jāizlabo sava kļumīgā rīcība. Studentu padome kā pašvaldības organs nav tīri saimnieciska sīku darbu iestāde, bet g. k. studentu organizāciju idejiskās darbības centrs. Pēc pēdējās korporāciju pārstāvja Raudzepla runas redzam, ka notiek tikai sākās vācu un latvju korporāciju starpā. Apsveicama ir latvju korporāciju norobežošanās no vācu korporācijām, ūzēt ka šī norobežošanās ir tikai ārēja deklarācija, jo kopā rīcījās arī vācu un latvju svešām trādījām.

Ticmanis: Konkordijas protestējot pret šādu vācu studentu rīcību un pilnā mērā atbalstot korporāciju protestu.

Jansons (vācu stud.) paziņo, ka vācu frakcija atsauces savus pārstāvju no kommisijām, bet savus uzskatus vācu studenti nevarot mainīt.

Pieejama šādas rezolūcijas: plēnārsēde konstatē, ka vācu studentu pārstāvji studentu padomē nav deklarējuši, ka nesolidarizējas ar „Die Deutsche Studentenschaft Riga“ 27. februārī generālpulces rezolūciju un nav arī atsaukuši to arzemju prese.

No dāržārīzēja laikrakstos nodrukātos apvainojošos rakstus un vācu studentu b-bas paskaidrojumu prorektoram studentu lietās.

IV. Studentu padomes 1931. g. budžeta apspriešana otrā lāsiņā māsiņā sēdē netika nobeigta, lai gan paredzēts bija pat trešais lastījums. Vispārīja rakstura debates notika iepriekšējā sēdē, kad redzējām, ka ar jauno budžeta projektu ir apmierinātas tikai korporācijas ar minoritātēm, bet vienotnēm, nacionālām studentu b-bām, konkordijām un arī sociālistiem ir daudz iebildumu. Budžetu pirmā uzmetumā sastādīja attiecīgas kommisijas, prezidijs saskaņoja un nodeva apspriest jaundibinātai budžeta kommisijai, kuŗā ietilpst korporāciju, minoritāšu, sociālistu un nacionālo studentu biedrību pārstāvji. Ta kā sociālistu pārstāvis bija „piemirsis“ ierasties uz budžeta kommisijas sēdēm, bet nacionālo studentu b-bu pārstāvis H. Ozoliņš slimības dēļ bija spiests iztrūkt (Ozoliņš budžeta kommisijā iegāja kā biedrību bloka pārstāvis), tad jaunā budžeta projekta sejā izveidojās pēc korporāciju un minoritāšu ģimju līdzības. Šo iemeslu dēļ arī vienotnēm un nacionālām studentu b-bām pret vairākiem budžeta posteņiem ir lieli iebildumi. Budžetā paredzētie iejēmumi sastādītas galv. k. no studentu pašu līdzekjiem, ko tie noderīgi veidā nomaksā ikgadus kopā ar lekciju naudu (Ls 9.—gada). Latvju studenti caurmērā ir trūcīgi un vairumam šie lati ir grūti rodami, tamēdā arī izdevumos jāievēro taupība un lietderība. Tikai 1931. g. budžeta projektā šie pamata principi nav ievēroti.

Grodzinskis („darba stud.“) ieteic norādīt visu budžetu. Runājot visu trūcīgo studentu vārdu (šeit sociālisti — kā jau konkurenti — nāk ar starpsaucienu). Zināms, jālikvidējot ārlietu birojs, visiem trūcīgiem studentiem jāizsniedzot brīvpusdienas, bet vara studentu saimnieciskos uzjēmumos jānododot „darba studentu“ rokās. Kas tā ir, paliek nenoskaidrots.

Robežnieks (soc.) ieteic svītrāt „U. S.“ paredzētos līdzekļus („un nodot tos SSS skandālu rikošanai“, atkal nāk starpsaucienu). Tomēr ar lielu balsu vairākumu šos „laipnos ieteikumus“ norāda.

V. Švēksts (zemn.) aizrāda, ka brīvpusdienām paredzētās summas ir pietiekīgas, jo pagājušā gadā arī traizītis tikai viens brīvpusdienu līdzējs, kuŗā materiālie apstākļi atzīti par apmierinošiem. Planders (soc.) uzstājas par tau-

pīgāku rīcību pie studentu padomes biroja inventāra iegādes, kur divu tintiniku iegādei paredzēts līdz Ls. 120.—, vienai galda segai Ls 200.—. Tā kā galda sega jau iegādāta..., tad Planderu iebildes tiek norādītas.

Vispārējo iegājumu un izdevumu budžetu piejēm. Lielākas pārrunas un domstarpības izcejas pie virtuves budžeta.

Jau apspriežot virtuves kommisijas jaunizstrādātos noteikumus, studentu biedrību bloks (vienotnes, nacionālās stud. b-bas un studenti — zemnieki) uzstājās pret neskaidribām sakārā ar jauna pārvaldnieka amata nodibināšanu, kas radīs gan jaunu izdevumu, bet skaidribas pārvaldes funkciju sadalījumā starp līdzšinējo komisiju un jauno pārvaldnieku nebūs. Tomēr šos bloka iebildumus korporācijas kopīgi ar minoritātēm norādīja (skatiet „Studentu“ № 175).

P. Zarīņš (vienotnes) uzstājās par pārvaldes izdevumu samazināšanu studentu virtuves 1931. g. budžetā. Līdz sim virtuvi vadīja un pārvaldīja virtuves kommisija, sastāvoša no trim studentu padomes ievēletiem loceklīem, kas sajēma kopā atalgojumu Ls 230 mēnesi.

Jaunajā virtuves budžetā blakus līdzšinējai komisijai paredzēts jaunās pārvaldnieka postenis, līdz ar to pārvaldes izdevumus palieeinot gandrīz divkārtīgi — uz Ls 5180.—. Virtuves kommisijas alga gan nedaudz samazināta, bet jaunajam pārvaldniekam paredzēta „depautāta algā“: pamatalga Ls 200,— mēnesi, $\frac{1}{2}0\%$ no virtuves brutto iegādām par ēdienu, kas pie līdzšinējā apgrozījuma iztisa Ls 150,— mēnesi, brīva ēšana, kas jārēķina vismaz Ls 60,— mēnesi, kopsummā apm. Ls 410,— mēnesi. Jaunā par līdzekļu trūkumu vairākām studentu vajadzībām, ja ārstēcības komisijai studentu ārstēšanai trūkst līdzekļu, tad šādas jaunās „siltas vietas“ radīšana ir nepielaižama. Vienotnu un nacionālo stud. b-bu vārda Zarīņš ierosina samazināt jaunā pārvaldnieka pamatalgu no Ls 200,— uz Ls 150,— resp. kopējo algu no Ls 410,— uz Ls 360,— mēnesi.

Par augstās algas paturēšanu uzstājās A. Veiss un E. Kiploks (korporācijas) un samazināšanu noraidejās arī korporāciju un minoritāšu pārstāvju un iebildumi. Budžetā ievērotais līdzekļu iebildumi, ko tie noderīgi veidā nomaksā ikgadus kopā ar lekciju naudu (Ls 9.—gada). Latvju studenti caurmērā ir trūcīgi un vairumam šie lati ir grūti rodami, tamēdā arī izdevumos jāievēro taupība un lietderība. Tikai 1931. g. budžeta projektā šie pamata principi nav ievēroti.

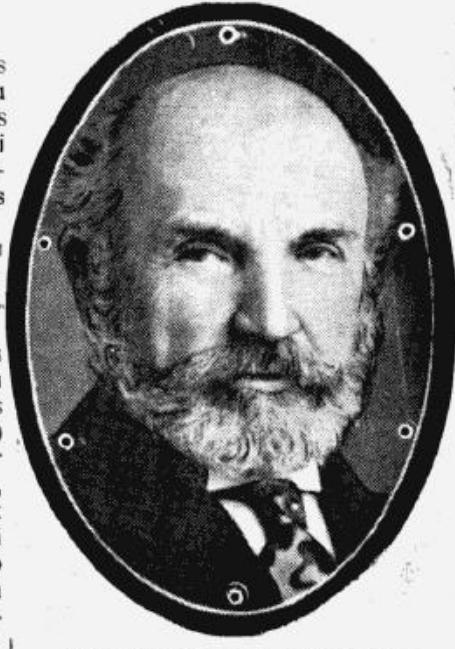
Cik patīkami bija dzirdēt sēdes sākumā, ka „brīvie burši“ — korporāciju (Pēc Raudzepla izteicēja) ar vācu pārstāvjiem studentu pašvaldībā vairs nevēloties sastrādāties, tik pat nežēliga un nepatikama vilšanās bija jāpiedzīvo sēdes beigās, kad „nacionālā koalīcija“ atkal vienota uzstājās pret jauno latvju studentu organizāciju priekšlikumiem, studentu pašvaldībā ievērot taupību un lietderību.

Pāris stundu laikā aizmirsti jūsmīgie vārdi, valda atkal šaursirdība un neieictība. Šo faktu zināgi uzlīveris kāds latvju laikraksts, piezīmēdams:

Latvju korporāciju attiecības ar vācu korporācijām līdz šim ir bijušas daudz sirsniņākas nekā ar jaunām latvju studentu organizācijām — vienotnēm, konkordijām, nacionālām studentu b-bām u. c. Nogaidīsim, vai arī tagad latviešu un vācu korporāciju ceļi nešķirsies!*

Līdz šim tās nav bijušas saskatāms. Cerētīcībā — gaidīt var daudz, bet vilšanās vien iznāk. Kaut šoreiz būtu patīkams izjēmums!

P. Z.

Akadēmiķa J. Zubatija piemiņai.

20. martā, 78. dzives gadā, Pragā miris čehoslovaku Zinātņu Akadēmijas prezidents, plaši pazīstamais filologs un lingvists, prof. Jozefs Zubatij.

Viņa vārds bija pazīstams tālu aiz tēvijas robežām un bez pārpratuma viņš bija čehu zinātnes lepnumis. Tagad visa čehu sabiedrība, bez partiju izšķirībām, viņa nāvi uzskata par liešāko nacionālo zaudējumu.

Prof. Jozefs Zubatij dzīmis 20. aprīlī 1855. g. trūcīgā amatnieka dzīmtā. 1883. g. tas beidz Karlova ūniv. un no 1896. g. tas paliek jau par tās pašas ūniversitātes ordināro profesoru salīdzinošā valodniecībā. Vēlāk nelaikīs velī visu savu dzīvi čehu valodas vēstures izpētīšanai. Daudz laika ziedojais baltu valodu pētīšanai un skaitījās ne tikai kā labs šo valodu prātejs, bet arī — liels latvju un lešā tautu draugs.

Tuvs draugs kompozitoram A. Dvoržakam, prof. J. Zubatij pats ļoti interesējās par mūziku, sarakstīdams vairākus kompozīcijas.

Raksturīgs viņa testaments, kuju tas sastādījis 1925. g. maijā. Savas mīstīgās atliekas tas līdz sadedzināt, bez jeb kāda ārēja goda un krāšņuma. „Nekad neesmu milējis greznību, — raksta viņš testamentā, — un vēl vairāk — greznas apbēdišanas ceremonijas. Es neesmu cienīgs lai mani apbedītu Slavinā, kur atdusās čehu tautas ģeniji. Vaiņagu vietā ziedotās summas līdzdu nodot fondam, kas dibināts manā vārda pie Zinātņu Akadēmijas.“

Studējošo atturības b-ba pēdējā mācības gadā un sevišķi pēdējā sēmestrī palikusi ļoti čakla savā darbībā. Biedru sanāksmes u. c. sarīkojumi iziet g. k. uz biedru savstarpējās sadzīvošanās un iepazīšanās veicināšanu, kas dod cerības, ka atturības idejai šādā veidā būs visvairāk pakalpoti.

Bet nepietiek, ka čakli darbojusies Lūstabā! — Ja korporācijas stūrgalvīgi turās pie savā alus komanga, tad jaunām studentu organizācijām ir noteikti jādeklarē, ka viņu mitēkļos un sarīkojumos netiek lietāti alkoholiski dzērieni.

Pēdējās atturības dienās ūniversitātē, disputā par atturības jautājumiem, savu stāvokli noteikti deklarēja tikai vienotnes, un pāris atsevišķas studentu b-bas. Vārds arī nacionālā stud. biedrībām, konkordijām u. t. t. Korporācijas savu seju parāda ikgadus komeršos un jubilejās svētkos, izlaižot pat speciālās jubilejas alus markas u. t. t., no tām tuvākos gadu desmitos cita valoda nav gaidāma.

Studentu organizācijas, kas uzstāda sevi kā latviskuma piemēru, lai latviskuma ideju parāda arī savu organizāciju dzīvē. Latvju gars nedzīvo alus tvaanā!

Neuzstādu obligatorisku atturības ievēšanu organizācijās, lausīm ceļu arī personīgai brīvībai, bet audzināšanās ari studentu organizācijās jānotiek atturīgā garā. Paragrafs Nr. 11 pieder aizvēsturei un — vācu buršu organizācijām.

Mēs esam latvji!

P. Z.

Studentu padome.

Budžeta debates studentu padome 16. aprīļa plēnārā sēdē.
I. Protokolu piejem bez grozījumiem.
II. Prezidijs zīņojumi.
Statistiskā birojā minoritāšu bloks kā savu pārstāvi sūta P. Mēcu.

Laškops (soc.) ierosina nosūtit Spānijas studentiem apsveikumu, sakārā ar revolūcijas izcelšanos Spānijā. Tur studentu loma revolūcijā esot joti liela, tāpat kā Krievijas revolūcija 1917. g. Studenti esot Krievijā sagatavojuši ceļu demokratijai („Ellel!“ sauc kāds no vietas). Par šo priekšlikumu nodotas tikai 4 balsis (soc. un „darba stud.“ pārstāvji).

III. 1930. g. kases pārskata un bilanci apstiprina bez iebildumiem. Bilance sastādīta Ls 466 048,87 liela.

IV. Budžets II. un III. lasījumā. Kā pirmais apsievānā nāk grāmatnīcas kommisijas budžeta projekts, kur Laškops (soc.) ierosina svītrāt kommisijas atalgojumam paredzētas summas.

Tālāk Laškops uzstājās par grāmatnīcas budžeta palīelināšanu par Ls 2000., par šo summu izsniedzot trūcīgiem studentiem mācības līdzekļus.

Pārāms (korp.) aizrādīja, ka grāmatnīca neesot tam nolūkam, lai trūcīgos studentus ar mācības līdzekļiem apgādātu (?).

Ar balsu vairākumu Laškopa priekšlikumu noraidīja.

Noskaidrojās, ka grāmatnīcas komisija ir lūgusi ū. administrāciju, ierādit grāmatnīcīai turpmāk telpas Kr. Morberga dāvinātā namā (bij. Romas viesnīcas namā), bet maz cerību, ka tas izdosies. Tamēj budžetā paredzēti Ls 4000.— veikala kapitālremontam. Šīs summas vares izlietāt ar speciālu stud. padomes atlauju.

Grāmatnīcas budžetu II. lasījumā piejēm negrozītu.

Bez iebildumiem piejēm lasītavas komisijas budžetu.

Apsievāt studentu dienu kommisiju iestājās budžetu, izcejas plašas debates. Agrāk līdzekļus studentu namam vāca g. k. ar bundžīnām stāigājot pa ielām. Kāda lielāka studentu organizāciju nogrupējuma dzives veida del, ziedojušu vācējiem bija jādzīrādāt zobgalbu un pārmētumu, kaut arī jaunās latvju studentu organizācijas šī uzzīvē nav vainojamas. Tamēj vienotnes pēdējo gadu ar „ubaga tarbu“ vairs nesaigāja, bet iepriekšējos gados savākto summu ar uzviju savāca citādā ceļā — sarīkojot vairākus sarīkojumus gan provincē (Matišos, Skrīveros), gan Rīgā, kuru atlikumu (Ls 300.—) iemaksaja studentu nama fondā. Pēdējos gados arvienu samazinājās ar bundžīnām savāktās summas, kamēj arī dienu kommisija nolēma turpmāk studentu namam ziedojušus ar bundžīnām nevākt. Lai tomēr būtu ātrāk iespējams tikt pie jaunā studentu nama, jo pašreizējais studentu nams Valdemāra iela 69-b nav piemērots studentu nama prasībām, tad vienotu pārstāvē dienu kommisija E. Argule ierosināja noorganizēt līdzekļu vākšanai „īnāns nedēļu“ un lielāku vērtību piegriezt citiem sarīkojumiem — „Martiņu kēkatām“ u. t. t.

Plānders (soc.) nosauc šos stud. sarīkojumus par „tingeltangeliem“ un ierosinā turpmāk vairs tādus nerīkot.

Ābolīnš (bij. dienu kommisijas priekšsēdis) aizrāda, ka tagad ienākumi pamatojoti tikai no sarīkojumiem (Ls 4605,43). Lielu dalibūtā jēmušas sarīkojumus vienotnes.

Plāndera priekšlikumu par five o'clock'u „Martiņu kēkatu“ un c. sarīkojumu likvidēšanu noraida.

P. Zariņš (vienotnes) uzstājas par taisnīgāku atalgojuma sadalīšanu dienu kommisijas locekļiem par karnevāla sarīkošanu (paredzēts Ls. 340.—).

Debates izceļas arī pie nāma kommisijas budžetu piejēm III. lasījumā.

Pirms nobalsošanas par visu budžetu III. lasījumā, nobalsošanā nāk vairākas pārejas formulas. „Nacionalā koalīcija“ vienprātīgi noraidīja vienus pārejos iesniegumus, kas nenāca no pašu vidus.

Vienotu pārstāvja Zariņa ierosinājumu par ēdienu labuma pacelšanu studenta virtuvē šī koalīcija noraidīja.

Budžetu III. lasījumā piejēma ar 19 balstīm pret 1, 4 atturoties.

V. Dažādi jautājumi. E. Plānders (soc.) nāk ar ierosinājumu, grozīt lekciju naudas nomaksas kārtību pēc Vācijas parauga, kur lekciju naudu maksājot atkarībā no tā, cik priekšmetus katrs students klausoties. Ierosinājumu nodod pašvaldības komisijai atsauksmei.

Sēdi slēdz pl. 21-os. Nākošā sēde

šā pret Jums asi noskaņota. Pilsētas valde ir izrādījusi savu pretilmākšanu, tikai R. I. b-ba liek ceļā šķēršļus. Tā tur ūku bankā simtiem tūkstošus latu, bet ūlo 20.000 latu, ko prasa no studentiem par gruntsgabalu."

Kad tuvojās nama kommisijas budžeta apsievāna, korporāciju fr. biedri steidzīgi apsievās ar minoritāšu stud. pārstāvjiem.

P. Mēcs (minoritāšu stud. pārstāvis) ierosina pāaugsināt nama pārvaldnieka algu no Ls 80,— uz Ls 120.— mēnesi.

P. Zariņš (vienotnes) uzstājas pret pilnīgi nevajadzīgu algas pāaugstīšanu resp. „siltas vietas“ radīšanu.

Pa šo laiku notiek steidzoša korporāciju frakcijas apsievāne, kuja tomēr uz dažu frakcijas locekļu noteiktu uzstāšanos, piekrīšana algas pāaugstīšanām netiek iegūta, kamēj frakcijas līderis E. Kiploks paziņo, ka korporāciju frakcija šīni jautājumā atturētos.

Pret nevajadzīgo algas pāaugstīšanu nama pārvaldniekiem balso — vienotpu, nācīon. b-bu, zemnieku, konkordiju pārstāvji un Graudiņš ar Raudzevu no korporāciju frakcijas.

Atturās — korporācijas, minoritātes, sociālisti.

Pēc tam nama kommisijas budžetu II. lasījumā piejēm. Kā pēdējais II. lasījumā nāk „Universitātes Sporta“ budžeta projekts. Tas sastādīts Ls 18.900 liels. Jau apsievāt budžetu I. lasījumā, vienotpu pārstāvis aizrādīja, ka nepielāzams stāvoklis valda studentu vingrotavā (Konservatorijas zālē). Tā četras dienas aizjemta jau no pl. 16.-iem no privātām sporta b-bām, bet pārējās trīs dienās arī tikai dažas stundas nodota studentu rīcībā.

K. Laškops (soc.) ierosina samazināt vingrotavas iejēmumus paredzēto summu par Ls. 1000., uzteicot par attiecīgo summu privātām sporta b-bām. P. Zariņš (vienotnes) norādot uz šo neciešamo stāvokli vingrotavā, pārmet „U. S.“ vadībai rekordsporta kultivēšanu, novārtā atstājot studentu intereses — veselības kopšanu un fizisko audzināšanu.

Par vingrotavas nodošanu pašu studentu rīcībā balsoja tikai 12 pārstāvji (vienotnes, nācīon. b-bas, konkordijas, zemnieki un sociālisti), pret 19 (korporācijas ar minoritātem) . . . „U. S.“ budžetu pēc tam piejēm II. lasījumā un pāriet uz budžeta apsievānu III. lasījumā.

Debates izcejas atkal pie virtuves budžeta. T. Dzediņš (nāc. apvienības) iebilst pret brīvpusdienu izsniegšanu no studentu padomes pašvaldības summām.

A. Tīmanis (konk.) aizrāda uz lielo trauku plēšanu virtuvē. Ierosinā šim nolūkam paredzētās summas samazināt par Ls 600.—

P. Zariņš (vienotnes) atkārtoti uzstājas par jaunu pārvaldnieka algas samazināšanu. Virtuves pārvaldniekam paredzētā alga pārsniedz Ls 400.—, bet grāmatnīcas pārvaldnieka alga ir Ls 200.— mēnesi.

„Siltu vietu“ tomēr vairākums grib radīt, kamēj arī noraida algas sāma mazināšanu ar 19 balsīm (korporācijas plus minoritātes) pret 9 balsīm (vienotnes, konkordijas, zemnieki, sociālisti).

Pēc tam virtuves un arī citu kommisiju budžetu piejēm III. lasījumā.

Pirms nobalsošanas par visu budžetu III. lasījumā, nobalsošanā nāk vairākas pārejas formulas. „Nacionalā koalīcija“ vienprātīgi noraidīja vienus pārejos iesniegumus, kas nenāca no pašu vidus.

Vienotu pārstāvja Zariņa ierosinājumu par ēdienu labuma pacelšanu studenta virtuvē šī koalīcija noraidīja.

Budžetu III. lasījumā piejēma ar 19 balstīm pret 1, 4 atturoties.

V. Dažādi jautājumi. E. Plānders (soc.) nāk ar ierosinājumu, grozīt lekciju naudas nomaksas kārtību pēc Vācijas parauga, kur lekciju naudu maksājot atkarībā no tā, cik priekšmetus katrs students klausoties. Ierosinājumu nodod pašvaldības komisijai atsauksmei.

Sēdi slēdz pl. 21-os. Nākošā sēde

šā pret Jums asi noskaņota. Pilsētas

Laikrakstu domas studentu jautājumos

Vai šāru politisku aprekšīnu del, val arī simpatizējot latvju jaunatnes idealismu izpausmei, tomēr pēdējos mēnešos vietējie laikraksti vel tā druskā lielāku uzmanību studentu padomes darbībai. Tā kā tuvojās svarīgās pilsētās pašvaldību un studentu ari Saeimas velešanas, tad dažādu politisku aprekšīnu dēļ laikraksti lielu vērību piegrieza vācu studentu bīramīgās rīcības talākai gaitai, saistot studentu padomes debatās izteiktās domas ar savas partijas viegli — kā nu katram tas izdevīgāk iznāktu.

„Latvis“, kas uzlūkojams pilna mērā par korporāciju pirmo centrālorganu blakus „Universitas“, „Pēdējam Brīdim“ un „Aizkulisēm“, atradis par vajadzīgu pēdējo studentu padomes sēžu atreferejumam ierādīt vietu sūkumus, kur petītrūku vācu studentu netaktisku rīcību atzīmē kā gaļam ejot. Lasītāji, kas būs sekotuši pēdēja laika notikumiem, sekojusi ūku, ev. iuterīcīgo draudžu Sinode un arī prese, tie sapratis šo rīcību. „Latvi“ taču vāda Arvēds Bergs, blakus minot — kādas vecas korporācijas filīlis . . .

„Sociāldemokrāts“ izmūtē attēlo savu viedokli. Tiem pirmā vieta „šķiras“ intereses, bet tauta — tikai sveša skapa.

„Rīgasche Rundschau“ un „Sewdīja“, zināms, attaisno vācu studentu rīcību un brīnās par latvju studentu uzbrukumu minoritātē.

Jau nākās Zīgas iepriecinātās par studentu padomes uzstāšanos un valrākos rakstos uzsvēr, ka studentu padome valda noteiktu valstiska domu, izteikdama lielu prieku par latvju korporāciju uzstāšanos.

Studentu padomes uzstāšanas jo sevišķi spilgti izceļ arī mūsu jaunatnes dzīvo un patieso uztraukumu netaisnības lietas uzvaras dēļ. Jo lielāka nozīme studentu padomes iemūniem ar to, ka tie nākuši no tās studentu dasīs, kas dažādāk likās attālinājusies no tautas. Bet vīpu pēdēja uzstāšanas pret vācu pārnērīgo ledībomu Maras baznīcas jautājumā legūs atsaucīgāk balsi tautas visplašākos slāpos".

Un lai gan korporāciju parstāvīs 26. marta sēdē deklareja, ka

studentiem ir tiesība prasīt to, kas latvju pienākās, studenti vienīgi nesīs skaidru latvju domu“ („J. Z.“ Nr. 70.), tomēr noteikti parādās, ka šie ir tikai tukši vārdi. Nebūs jāpiemin korporāciju filīstris, ko Saeima, ev. iuterīcī. Sinode un laikraksts ir pateikuši gan deputātu A. Bergu, gan bīskapu K. Irbe u. c., jāaiņrāda tikai uz „Universitas“ 13. numuru, kur stud. padomes sēdes atreferejumā teiks:

„Sāliet vācu prese, droši vien, sagrozis pavisam otrādi, bet centrāla laikraksti studentu padomes iemūniem iztulkos kā iestāšanos par Māras baznīcas uodošanu kā ministrijai. Tādi universitātes administrācijai var iegūt ne pareizu informāciju. Seit pūku valodā“ izteikts korporāciju viedoklis. Ja arī dažas jaunākās korporācijas iejēm nosodošu stāvokli pret A. Berga prenācionalo politiku vispār un Māras baznīcas jautājumā legūs atsaucīgāk balsi tautas visplašākos slāpos".

„Latvju korporāciju trādījās, diemžēl, vēl ir stipri vāciskā gara, kamējās kālīdrūlatvīsku garu un domu izpausmi no korporācijām nerēdzēt un nedzīdēt. Korporāciju uzstāšanas studentu padome būtu apsvēcama, ja tā nebūtu tikai izlikšanās un mēģinājums maskēt vīpu filīstru ieturēšanos Saeimā".

„Brīvā Zeme“ vārakos īsākos rakstos atstāta saviem lasītājiem notikumu gaitu, pazobodamas par „brīvībā buršiem“, kā saucās korporēji.

Mazāku vērību laikraksti piegriezuši parējīem notikumiem studentu padomē, sevišķi sakārā ar budžeta apsievānu, kur izpauðas korporēju tāpības un lietderības princips.

Interesantu ainu laikrakstos varēja novērot pēc pēdējās studentu padomes sēdes, kāpēc korporāciju rīcība un darbības virzīns tika no jauno latvju studentu organizācijām pārstāvījām budžeta debates lietiski apskatīts, bet korporācijām simpatīzējoši laikraksti tad centās savu krustējumu nebūšanas noklusēt. Tikai „Brīvā Zeme“ garāk atreferejumā aiņrāda uz korporāciju viedokli nama pārvaldnieka un jauna virtutes pārvaldnieka alga pāaugstīšanas jautājumā, ar atzinību atzīmējot vienotu viedokli studentu fiziskās audzināšanas jautājumā un vienotu pārstāvību ierosinājumu, turpmāk vairs nerikot „tautisko krodiņu“ studentu sarīkojumus.

Pēc,

Latvijas universitātes kora 10. g. darbības gaitas. Koris dibināts 1920. g. 18. oktobri. Pirmais atklātās koncerts noticis Melngalvja zālē 1921. g. 30. aprīlī. Sarikoti pavisam 10 gadskārtēji koncerti Rigā un 18 koncerti provincē. Aktos un ūniverzitātes dažādos sarīkojumos koris uzstājies 68 reizes. Piedalījies 1922. g. Dziesmu dienās, VI. visp. dziesmusvētkos un operas rīkotā Bethovena 100 g. piemiņas koncertā, kur izpildīta IX. simfonija*. Koris viesojies ari arēmēs, koncertējot Tallinā, Tartū, Kaunā un piedalījies Zviedrijas karala, Somijas un Igaunijas prezidentu godināšanā ūniverzitātē. Piedalījies Valsts prezidenta J. Čakstes, min. prez. Z. Meierovica, Kr. Barona, J. Raiņa un gandrīz visu ūniverzitātēs mācības spēku izvadišanā uz pēdējo dusu.

Noturēti pavisam 932 mēģinājumi. Iestūdētas pavisam 183 dziesmas, neieskaitot atkārtotos pārstāvējumus. Izpildīti 24 latviešu autori ar 151 dziesmu. Sveštautiešu komponisti 14. Kori 78 aktīvi dziedātāji un to vada ūniverzitātēs mūzikas direktors Artūrs Bobkovics.

*) Valodas un melodiju pētīšanas notūkā, Prūsijas Valsts bibliotekas skāpu nodajās direktora V. Doegnā vadībā, foenētiskām archivām „Stimme der Völker“, koriis iedzīdājis fonografa vairakas latvju dziesmas.

sirds lieta, bet tikai mazu nesa skāpu izpaudums ar vāciešiem kopējā korporāciju konventā. Latvju korporāciju trādījās, diemžēl, vēl ir stipri vāciskā gara, kamējās k

Lietuvju studentu padomes pārstavju viesošanās atskāņas. No s. g. 20. līdz 22. martam Rīgā viesojas Lietuvju studentu padomes deleģācija, kuras sastāvs jau atzīmēts pag. "Studenta" numurā. Deleģāciju, kuru vadīja Vitauta Dīžā ūniversitātes studentu padomes priekšsēžē Širvinskas vietā ārietai biroja priekšsēdis A. Balūnas, Rīgas stacijā sagaidīja mūsu studentu padomes priekšsēdis R. Rakovskis, ārietai biroja un studentu padomes locekļi, sieviešu korporāciju pārstāvēs, vienotu pārstāvē ar virsaiti D. Zušmanī priekšgalā. Viesus novietoja "Excelsior" viesnīcā. Pirmā dienā tie apmeklēja mūsu Brāļu kapus, Lietuvas sūtni Latvijā B. Dailides, ūniversitātes rektoru A. Tenteli un vakarā operas "Sevījas bārddzīnis" izrādi. Otrā dienā viesi iepazīnās ar pilsētu, pusdienoja stud. b-bā

"Austrums", kuras sarikoja nacionālās stud. b-bas, Vienotnes un "Fr. Rusticana". Vakarā korporācijas sartkoja viesiem par godu banketu. Viesi aizbrauca 22. marta vakarā, pavadīti ziediem, dziesmām un sirsniņiem no vēlējumiem.

L. ū. medicīnas fak. studentu b-ba sariko š. g. 30. aprīli ekskursiju uz Tērbatu. Paredzēts uzturēties Tērbata līdz 3. maijam un šai laikā iepazīties ar medic. fak. klinikām un institūtiem.

Sai laikā ekskursanti skaitīsies par Akademiline Arstiteaduse Selts viesiem.

Jocigas vēlēšanas Mākslas Akadēmijā

Kā veikli vēlēšanu meistari "kreisie" pierādījušies arī Mākslas Akadēmijas Audzēkpu Padomes vēlēšanas š. g. februāri. Darba laistas "dzegužu olas" kā to parasts piedzīvot lielo "mirstīgo cilvēku" partiju cīņošas.

Pagājušā mācības gada šo pajēmienu, ar vajam sekmēm, vēlējās izlietāt akadēmīstu kor-

porāciju "Dz." Dzeguzēnu iedēja kādā jaunākā kursu sarakstā, bet tas, formālu iebildumu dēlikā norādīts — neskatošs uz korporēju enerģiskiem protestiem u. c. "spiedieniem". Paši kreisie rīkojās uzmanīgāki un tāda veida "pieprojekta" sev ceturo locekļi padomē, jaunāko kursu kandidātu K. personā. Ar laiku "projektētais draugs" partijai palika neuzticīgs.

Sogad "kreisie" nobrūojas vēl pamatīgāki. Dzeguzēni atrādās jau divos sarakstos. Un ar vēlēšanās nepieredzētu pajēmienu, kura vēlēšanu komisija pat apstādīja savus izvestos vēlēšanu aprēķinus, panāca to, ka — atrībās kādreizējam neuzticīgam "alsiebenam" K.

Kad vēlēšanu komisijai pēc termiņa iestiegs saraksts kuju K. bija pamatota tiesība norādīt, vēlēšanu "meistars E." apželojas par piemeklētēm un ieteic K. minēto sarakstu tomēr pieejam. Pēc vēlēšanām, kad izrādījās, ka arī K. ir jaunās padomes loceklis, bet "apželotais" saraksts nav reprezentēts viņa — E., izlietājot "ipatnēju" vēlēšanu aprēķināšanas pajēmienu panāca to, ka K. tika no sediņam izsēdināts. Tā iznāca, ka kreiso liste pati — jaunai padomei deva 2 kandidātus, bet 2 pārējie — "dzeguzēni" nāca ik pa vienam, no ciemam sarakstiem.

Baiss.

Matilla Hika — rumānu zinātnieks — izdevis francū valodā pirmo sējumu, savam mūžam darbam, par "Zelta skaitli." Grāmata iztīrīza pitagorisko ritmu vēsture un vilgu iespaids uz Vakar-Eiropas kultūras attīstību. Grāmatai priekšvārdū devis P. Valēri.

Emīls Ludvigs gatavo izdošanai franču un vācu valodās jaunu grāmatu par slaveno archaīgu Henrichu Šlimani, kas atklāja Trojas drupas. Grāmatā izmantoti materiāli, kuri atklātū līdz šim nav parādījušies.

Pjērs Lotti un Kormen Silva — saucas jauna Leopolda Sternā grāmatā, kur apskatīta sarakstīšanas starp slaveno franču romānu un rumānu kēniņi, ari — rakstnieci.

Redakcijas kollēģija.
Atbild. redaktors: Roberts Spodris.
Kollegijas priekšsēdētājs: Visvalds Jankaus.
Izdevēji:
L. U. studentu vienotu Vienkopa un Latvju nācionalo stud. b-bu Savieniba.

A. S. L. Rozenthal

Rīgā, Kalķu ielā № 1.
Sabiedribas likvidācijas dēļ
galīga izpārdošana

Briljanti, zelts, sudrabs, pulksteņi un porcellans

Augstākās šķirnes
MAIZE
no paša ceptuves
P. Biernis
— Vairumā —
— Mazumā —
Pasūtījumus izpilda
noteikti un ātri
Rēveles ielā № 96
Rīga Tālrunis 92328

Rasetnes, RICHTER*, SCHÖNNER*
Logaritm. līnijāli RIETZ*, ELEKTRO* u.c.
Zīmēš. papīrs SCHÖLLERSHAMMER*
AUGSTSKOLAS AUDZĒKNIEM — RABATS.
Holenders **Fridlenders**
Dib. 1903. g. Valņu ielā 31. Tāl. 20318.
Augstākā labuma zīmēšanas piede.
special-lielītgotava.

Korporāciju ievērībai! Vispareizākie pauku

piederumi, kā: ķiveres, kakla saites, krūšu saltes, blīses, cīmduš, zīda takelāžas un lielā valrumā krāsu lentas, kā arī portfeljs, naudas makus, čemodānus u. t. t., u. t. t. piedāvā

A./S. A. Ratfelders

Rīgā, Kalķu ielā 11, tāl. 20182, 23216

Labas un pareizas
dārzaugu, lauksaimniecības un puķu

SEKLAS

visbagātākajā izvēlē, dāļu saknes 70 viskrāšnākās jaunās šķirnes, gladiolusu sipoļus, begoniju kamolius, dārza rikus, miglojājus, mākslīgos mēsiņus un augu kaitējumu apkaršanas līdzekļus, par lētākajām cenām piedāvā Jums.

Heinr. Gegingera sēkiļu saimniec. ipašn.

P. M. Jurkovskys, Rīgā,

Raiņa bulvāri № 31, pie pasažieru stacijas.

Firma pastāv no 1851. g.

◆ Cenu rādītāju izsūtu uz pieprasījuma par brīvu. ◆

LASAIT UN IZPLATAIT „STUDENTU”

R A D I O
aparātus, skaļruņus, skaļruņu galvinās (sākot no Ls 7.50) un visas radio daļas Izdevīgi pērkat pie
PĒTERA BĒRZIŅA
Rīgā, Kr. Barona ielā 3, tāl. 21389
Piesūta arī pa postu uz pirmo pieprasījumu.

Sab. A. Rudzītis & T. Fogels
Rīgā, L. Smilšu ielā № 4.
Rentgena un medicīniskie aparāti.
Kirurgiski instrumenti.

Dr. med. Mikelsons, J.

Stabu ielā 20

Tālr. 3 0 2 2 1

Dr. Lūsis, A.

Lāčpļeša ielā 14

Tālr. 2 7 8 4 0

Dr. Lediņš, K.

Lāčpļeša ielā 23

Tālr. 3 0 5 5 6

Dr. Mālmanis, K.

Kr. Barona ielā 11

Tālr. 2 8 9 6 2

Prof. Dr. med. Gartje, Ed.

Skolas ielā 12a

Tālr. 2 3 6 6 2

Dr. Mauriņš, E.

Vārnu ielā 2

Tālr. 9 1 7 0 3

Dr. Ulpe, B.

Elizabetes ielā 49

pien. 1/2 12—1/2 4

dz. Slokas ielā 12-b

Tālr. 2 7 3 0 2

Tālr. 3 3 9 8 3

Dr. med. Biezinš, A.

Brīvibas ielā 12

Tālr. 3 0 4 4 0

Dr. Driba, R.

Marijas ielā 34

Tālr. 2 6 6 7 0

**Prof. Dr. med.
Kalniņš, Ed.**

Elizabetes ielā 103

Tālr. 3 3 3 4 8

Dr. med. Šulcs

Marijas ielā 10-a

Tālr. 2 7 7 7 6

Dr. Vītols, M.

Kr. Barona ielā 45/47

Tālr. 2 6 8 5 5

Dr. Lediņš, J.

Brīvibas ielā 144

Tālr. 9 6 3 6 4

Dr. med. Stradiņš, P.

Kalnciema ielā 62

Tālr. 3 2 3 5 8

Dr. Bergs, A.

Tirgoņu ielā 7

Tālr. 2 2 7 0 7

Krāsu fabrika

Ed. Rozītis

Fabrika un noliktava

Rīga, Lāčpļeša ielā 52/54

Tālr. 2 8 6 7 4

K.S. „Augļu konzums“

Konfekšu un šokolādes fab.

Rīga, Jāņa Asara ielā 22

Tālr. 9 1 8 3 0

P. Ozols

Mineralūdens iestāde

Stabu ielā 56

Tālr. 3 1 7 9 4

Cālītis Arnolds

Fotografu pied. tirgotava

Rīga, Brīvibas ielā 2

Tālr. 2 8 7 4 4

**Lauksaimniecības mašīnu fabrika
„Imanta“**

Rīga, M. Kandavas 13-a Tālr.: 3 2 9 6 9, 4 1 9 6 9

P. Erīņ

Ādu un apavu rūpniecība.

Ūdens ielā № 20/22.

Tālr. 3 3 3 2 4.

Noliktava: Tērbatas ielā 23/25.

Tālr. 2 7 5 4 1.

Neilands Kārlis

Ēdienu veikals.

Rīga, Kr. Barona ielā 11.

Tālr. 2 7 8 2 8.

**Metalrūpniecības Akc. sabiedrība
„Stars“**

Mašīnu fabrika, čugunlietuve un katlu kaltuve.

Rīga, Kr. Barona ielā № 136.

A. Jakobsonacaurumotu skārdu, drāšu pinumu un
audumu fabrika.

Rīga, Agenskalnā, Švacmuižas ielā 14. Tālr. 3 3 2 6 5

Noliktava: m. Monētu ielā 7. Tālr. 2 1 3 4 8

**Rīgas amatnieku
krāj-aizdevu sabiedrība**

Rīga, Kr. Barona ielā 14. Tālr. 2 6 4 3 2, 2 6 8 1 5

Aug. Kuraus Drāšu aud., pinumu fabrika un caurumota
skārda rūpniecība.

Tērbatas ielā 78. Tālr. 9 2 2 2 7

Noliktava Tērbatas ielā 24 Tālr. 2 7 6 2 9

Kārlis Baumans

Konditoreja

Rīga, Kr. Barona ielā 31

Tālr. 2 9 1 2 5

**Apsargāšanas Sabiedrība
„Sargs“**

Rīga, Valgu ielā № 4/6

Tālr. 2 1 2 7 5

nod. visā Latvijā

J. Vikmans

Gaļas un desu tirgotava

Rīga, Blaumaja ielā 42/44

Tālr. 2 8 7 3 0

Fr. Arajs

Puķu un sēklu veikals un dārzniecība

Rīga, Brīvibas ielā 36

Tālr. 2 9 2 8 9

Kungu un dāmu apģērbu darbnica

J. Meijbergs

Speciāli viriešu tautas apģēri, kuru pāraugā redzami grāmatā „Apģērbu veidotājs“

Rīga, Blaumaja ielā 14.

Foto studija**J. Ozols**

Rīga, Raiņa bulv. 11

Tālr. 2 1 1 0 9

(Brīvibas bulv. stūri.)

Foto studija**K. Bauls**

Rīga, Brīvibas ielā 17

Tālr. 2 7 0 3 4

Ventspils, Akmeņu ielā 3

Agenskalna aptieka

Ipašn. Dohrmann

Daugavgrīvas ielā 3

Tālr. 3 2 9 2 7

Tupīna

rūpniecība

Rīga, Torņa ielā № 31

Furniers A.-S.

Jelgavas Šos.

Tālr. 3 3 2 2 5

Laferme A.-S.

tabakas fabrika

Bruņenieku ielā 11/13

Tālr. 9 2 5 4 8

Pēters Prikuls

Veikals, Avotu ielā 2.

Mēneļu rūpn., Matisa ielā 32

Tālr. 9 3 8 1 6